

Leto XX. Stev. 227
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen petka. - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 1. OKTOBRA 1934 # MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK, OD OSVOBODITVE DO 1. JUL 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK # OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI SVEŽANOSTI Z »BORBO«

ZACELO SE JE IX. ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE ZDRUŽENIH NARODOV

Podprli bomo vse napore ZA OKREPITEV MIRU

je izjavil šef jugoslovanske delegacije Koča Popović

New York, 21. sept. (AFP). Gospa Vidjaja Lakšmi Pandit, ki ji poteka mandat predsednika Generalne skupščine ZN, je danes ob 15. uri (20.15 uri po jugoslovanskem času) otvorila IX. zasedanje Generalne skupščine. V krajšem govoru je ga. Pandit izjavila, da bo Generalna skupščina znala izkoristiti vsako priložnost, ki se bo pojavila, za napredek miru in mednarodnega razumevanja.

V trenutku, ko se je ga. Pandit pripravljala, da bi predlagala sestav verifikacijske komisije, je zahteval besedo sovjetski delegat Andrej Višinski. Izjavljajoč, da je prišlo do popuščanja atmosfere, za kar gre zahvala berlinski in ženevski konferenci, je Višinski dejal, da igrajo azijske dežele vedno bolj pomembno vlogo v mednarodni politiki, in zahteval, naj predstavlja Kitajsko v Združenih narodih njena zakonita vlada. Ko je opomnil, da bi bilo to vprašanje lahko že davno rešeno, če ne bi bilo enostranskega nasprotovanja ZDA, je Višinski podal predlog resolucije, ki zahteva, naj zavzame pekinška vlada sedeže Kitajske v Generalni skupščini in v vseh organih Združenih narodov.

Ameriški delegat Cabot Lodge je takoj nato podal zahtevo, naj Generalna skupščina na tem zasedanju ne razpravlja o nobenem predlogu, katerega smoter bi bil izključiti komunistansko predstavništvo in ga zamenjati z delegacijo pekinške vlade. Lodge je zahteval, naj dobi njegov predlog prioriteto pri glasovanju.

V imenu Velike Britanije je delegat Pearson Dixon podprl predlog ameriškega predstavnika Lodgea. »Vlada Velike Britanije je dejal, »sodi, da ni niti oportuno niti pametno zahtevati od Generalne skupščine, da bi se zdaj izjavila glede vprašanja kitajskega predstavništva, ko je znano, da to vprašanje razdružuje ZN.«

Potem je Generalna skupščina sklenila s 43 proti 11 in 6 vzdržanim glasovom, da na letošnjem IX. zasedanju ne bo razpravljala o vprašanju kitajskega predstavništva v Združenih narodih. Proti sklepu o preložitvi obravnavanja tega vprašanja so glasovale naslednje dežele: Burma, Belorusija, CSR, Danska, Indija, Norveška, Poljska, Švedska, Ukrajina SZ in Jugoslavija.

Montgomery zapustil Jugoslavijo

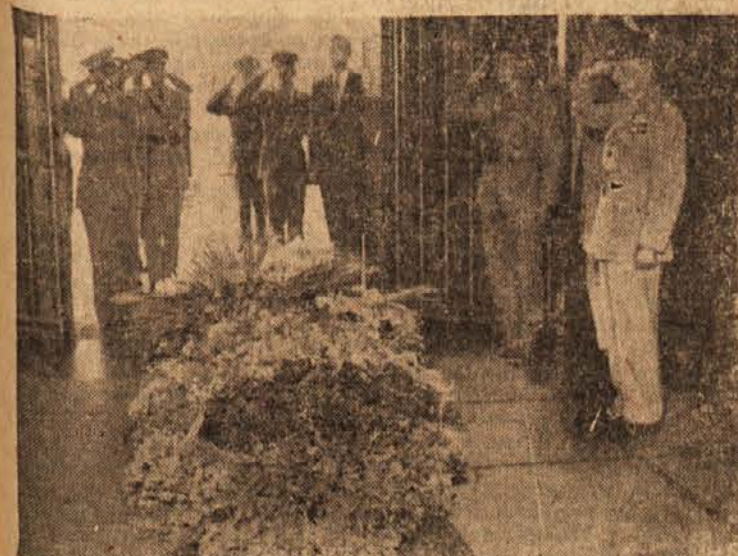
Izjava pred odhodom iz Zagreba

Zagreb, 21. sep. »Zelo sem zadovoljen z razgovori, ki sem jih imel snci z maršalom Titom — je izjavil feldmaršal Montgomery davi pred odhodom iz Jugoslavije.

»Najin eno uro trajajoč razgovor je bil zasebnega značaja, razpravljala pa sva tudi o številnih skupnih stvareh.«

Feldmaršal Montgomery, ki se je mudil nekaj dni na obisku v Jugoslaviji, je tudi dejal, da je sinočnji razgovor z maršalom Titom potekel v nadvse prijetnem razpoloženju. Izrazil je obžalovanje, da že mora zapustiti Jugoslavijo.

»Toda,« je nadaljeval feld-

Feldmaršal Montgomery je na Avall položil vence na grob Neznane vojaka

New York, 21. sept. (Tanjug). Danes dopoldne je prispel v New York šef jugoslovanske delegacije na IX. zasedanju Generalne skupščine Koča Popović. Na newyorškem letališču so ga sprejeli člani jugoslovanskega diplomatskega predstavništva v ZDA.

Jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je ugodil prošnji novinarjev in odgovoril na nekaj vprašanj, ki so mu jih postavili v zvezi z zasedanjem Generalne skupščine.

»Poseben pomen tega zasedanja — je dejal Koča Popović — »se mi zdi, da je v naslednjem: znaki pomiritve in še možnih nadaljnjih pomiritev so se nedvomno pomnožili. To je postalo objektivno dejstvo, ki ga je nemogoče zanikati.«

Ko je nadalje razvijal svojo oceno mednarodnih pogojev, v katerih so danes začeli IX. zasedanje Generalne skupščine OZN, je Koča Popović izjavil: »Dozorevajo pogoji za neko kvalitativno novo stanje mednarodnih odnosov — pogoji za neko trajnejšo pomiritev. Tak položaj, ki ga imperativno daje že sam fantastičen porast človeške moči nad proizvodnimi silami, kar v današnjih pogojih pomeni hkrati tudi strahovit vzpon njegove rušilne moči — tak položaj je po našem mišljenju v prvi vrsti rezultat jasno in uporno izražene želje in volje vseh narodov in vseh delovnih ljudi za ohranitev in utrditev miru.«

Državni tajnik za zunanje zadeve je nadalje izjavil, da se ne želi ukvarjati z vprašanjem, kakšne zasluge imajo v ustvarjanju teh pogojev državniki in politiki. Vendar — je pripomnil — je vsekakor njihova odgovornost sedaj ogromna glede ustvaritve možnosti in uresničenja teh želja. Zato je sedanje zasedanje veliki izpit njihove državniške modrosti in politične zrelo-

sti, ali z drugimi besedami, njihove stvarne in aktivne predanosti miru.

Na vprašanje, ali misli, da se bo v vprašanju razorožitve zrealiziral sedanj položaj, je Koča Popović dejal: »V okviru tega, kar sem povedal, je razumljivo, da je problem razorožitve na enem izmed najvažnejših mest«. Po besedah šefa jugoslovanske delegacije bi se bilo treba lotiti reševanja tega problema s širokimi in realnimi nadami, s smotrom zmanjšanja sedanje obožovitve. To bi dosegli — je dejal Popović — s skupnim postopkom in delom v tej smeri.

Na vprašanje o stališču, ki ga bo zavzela jugoslovanska delegacija v Generalni skupščini glede ciprskega vprašanja, je Koča Popović izjavil: »Prizdružemo si pravico, da bomo konkretno stališča podali na samem zasedanju. Za sedaj lahko rečem samo to, da ima po našem mišljenju to vprašanje dvojni vidik. Po eni strani gre za načelno vprašanje, o čemer je stališče Jugoslavije znano, po drugi strani pa je to praktično politično vprašanje, ki ga po našem mišljenju ni moč in niti treba zapostavljati.«

»Jugoslovansko stališče nasproti vprašanju kitajskega predstavništva v ZN je že znano — je odgovoril Koča Popović na naslednje vprašanje novinarjev — »in to stališče se ni spremenilo. Če so kakšni novi momenti v tem vprašanju, so samo v prid krepkejši podpori tega stališča, ki ga je imela Jugoslavija že prej.«

Ko je odgovarjal na nadaljnje vprašanje o sprejemu novih članov v Združene narode nasploh, je Koča Popović dejal, da ne more predvidevati, kako se bodo stvari razvijale. Na koncu je Koča Popović izjavil: »Lahko rečem, da bomo podprli vse tiste tendence in napore, ki gredo k zagotovitvi in okreplitvi miru na svetu.«

Vam Kleffens - predsednik IX. zasedanja Generalne skupščine

New York, 21. sept. (AFP). Bivši zunanji minister Nizozemske in član nizozemske delegacije na zasedanju OZN Van Kleffens je bil danes izvoljen za predsednika IX. zasedanja Generalne skupščine. Pred tajnimi volitvami za novega predsednika je dosedanja predsednica ga. Pandit sporočila, da so bili v verifikacijsko komisijo Generalne skupščine izvoljeni predstavniki Burme, Salvadora, Francije, Libanona, Nove Zelandije, Pakistana, SZ, ZDA in Urugvaja.

PRESEDNIK BAJAR O OBISKU V NAŠI DRŽAVI:

Zaupamo v trdnost turškega naroda

so mi med drugim izjavili v Jugoslaviji

Smirna, 21. sept. Predsednik republike Turčije Dželal Bajar je imel v Smirni govor, v katerem je, kakor poroča ankarška radijska postaja, dejal med drugim tudi tole:

»Pred zelo kratkim časom sem se vrnil iz prijateljske in zavezniške države v domovino. Upam, da ste tudi vi spremljali posamezne faze mojega obiska. So pa tudi momenti obiska, o katerih časopisje ni pisalo. Tam so mi izjavili:

»Združili smo našo usodo s Turčijo. To področje, ki ga obsega naša zveza, pa tudi svoboda in neodvisnost narodov v njih mejah bomo branili složno s turškim narodom. Vsi se strinjamo v tem in zaupamo v trdnost turškega naroda. Zaupajmo vanjo. Skupno z našim zaupanjem mu sporočite tudi naše pozdrave in ljubezen. To vas prosimo!«

Vidite, sedaj izpolnjujem zaupano mi dolžnost. Izpolnjujem nacionalno dolžnost s tem, da vam sporočam pozdrave prijateljskega in zavezniškega naroda.

Ob tej priložnosti bi hotel, moje drago ljudstvo, opozoriti na tole: turška domovina in turški narod sta se krepila in se bosta

Liberalni »Manchester Guardian« piše, da so »pošten in prijateljski predlogi«

Predsednik Tito v Kumrovcu

Zagreb, 21. sept. (Tanjug). Pristrčno sprejet od svojih vaščanov in sorodnikov je predsednik Tito s predsednikom Sabora LR Hrvatske dr. Vladimirom Bakarićem, podpredsednikom Izvršnega sveta LR Hrvatske Ivanom Krajačićem in generalnim polkovnikom Kosto Nagyem danes okoli 10. ure obiskal svojo rodno hišo v Kumrovcu. Potem si je ogledal gradbišče nove šole, nakar se je v kumrovškem hotelu zadržal v daljšem razgovoru s predstavniki ljudstva okraja Klanjec in občine Kumrovec. Nekoliko po 14. uri so se predsednik Tito in voditelji, s katerimi je prišel, vrnili v Zagreb.

Predsednik republike sprejel g. Slezaka

Zagreb, 21. sept. (Tanjug). Nocoj ob 7. uri je predsednik republike Josip Broz-Tito sprejel državnega podtajnika v ministrstvu vojske ZDA g. Johna Slezaka, ki je prišel v spremstvu generala A. Schomburga in načelnika oddelka za vojaško pomoč pri veleposlanstvu ZDA v Beogradu generala P. Maina. V čast g. Slezaka je predsednik Tito nato priredil večerjo, ki so se je razen ameriških gostov udeležili predstavniki oblasti in JLA.

Sprejem pri predsedniku Titu

Zagreb, 21. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz-Tito je danes ob 17. sprejel v Zagrebu nekdanjega šefa ameriške vojske misije pri vrhovnem štabu NOV Jugoslavije Clery Huntingtona, ki je te dni prispel v Jugoslavijo.

VČERAJ SE JE ZAČELA V ATENAH VOJAŠKA KONFERENCA DRŽAV BALKANSKE ZVEZE

Prepričan sem, da bo konferenca obrodila lepe sadove

je izjavil grški minister za narodno obrambo Kanelopoulos

Atene, 21. sept. Predsednik grške vlade maršal Papagos je danes sprejel načelnika generalštaba JLA generalpolkovnika Peke Dapčevića in imel z njim razgovor, ki sta se ga udeležila tudi jugoslovanski veleposlanik v Atenah Radoš Jovanović in jugoslovanski vojaški odposlanec polkovnik Radovan Vojvodić.

Predsednik grške vlade je sprejel tudi načelnika turškega generalštaba generala Baransela, ki je bil v spremstvu odpravniika poslov turškega veleposlanstva Mardina in turškega vojaškega odposlanca v Atenah podpolkovnika Girtana.

Jugoslovanska in turška delegacija na atenski vojaški konferenci sta davi položili vence na grob Neznane junaka. Po položitvi venca ter obisku in raz-

PRED POTOVANJEM PREDSEDNIKA TITA V BURMO

Da se bo prijateljstvo še bolj okrepilo

Izjava burmanskega odpravniika poslov v Beogradu

Beograd, 21. sept. Burmanski odpravnik poslov v Beogradu U Kin Maung Gale je izjavil v zvezi z vestjo o potovanju predsednika Tita v Burmo tole:

»Burmansko ljudstvo je — prav tako kot tudi jugoslovansko — z velikim navdušenjem in zadovoljstvom pozdravilo vest, da je predsednik Tito sprejel povabilo vlade Burmanske unije, naj obišče Burmo.«

Ceprav sta Burma in Jugoslavija tisoče milj oddaljeni druga od druge, so skupni interesi in edsebojno a imevanje trdno povežali dve »živi, njuni izredno pristrčni stiki« so prišli do izraza v plodnem sodelovanju dveh držav v OZN in zunaj te organizacije.

Burma kot nova in mlada neodvisna država z velikim zanimanjem spremlja prizadevanje Jugoslavije, da bi ohranila svojo politično neodvisnost in napredek, ki ga je Jugoslavija dosegla na področju gospodarskega in industrijskega socialističnega razvoja.

Od vzpostavitve diplomatskih odnosov med Burmo in Jugoslavijo sta dve državi pogosto izmenjali obiske svojih misij.

Povabilo burmanske vlade in sklep predsednika Tita, da ga sprejme, sta dokaz nenehne krepitve stikov in prijateljstva med Burmo in Jugoslavijo. Neposredni stiki med predsednikom Titom in ministrskim predsednikom U Nujem ter drugimi burmanskimi voditelji bodo prispevali, da se bo burmansko-

jugoslovansko prijateljstvo še bolj okrepilo. — Zatrdim vam lahko, da bo burmansko ljudstvo najtopleje pozdravilo in sprejelo predsednika Tita.«

Tass o govoru predsednika Tita

Moskva, 21. sept. (Tanjug). Uradna sovjetska agencija Tass je danes prenašala izvlečke iz govora predsednika republike Josipa Broza-Tita na Ostrožnem. Tass je prenašal tiste dele govora, v katerih je predsednik Tito podal stališče Jugoslavije v mednarodnih vprašanjih: o vprašanju EOS, Atlantskem paktu in odnosih Jugoslavije z vzhodnoevropskimi deželami.

Obisk admirala Mountbattena v Jugoslaviji

Beograd, 21. sept. (Tanjug). Jutri bo prispel na šest dni trajajoči prijateljski obisk v Jugoslavijo poveljnik britanskega sredozemskega ladjevja admiral Mountbatten. Lord Mountbatten bo prispel na križarki »Glasgow« v jugoslovanske teritorialne vode ne daleč od Dubrovnika. Križarko »Glasgow« bo spremljala jahta »Surprise«.

Med svojim obiskom v Jugoslaviji bo lord Mountbatten obiskal Dubrovnik, Korčulo, Split in Brione.

za narodno obrambo Panajotis Kanelopoulos in jim želel uspehov v delu. Poudaril je, da je balkansko sodelovanje zasnovano na zgodovinskem realizmu in da krepil mir v tem delu Evrope in na svetu. Poudaril je pomen, politične in moralne vrednosti Balkanske zveze tako za kolektivno varnost kakor tudi za neodvisnost treh držav.

Minister Kanelopoulos je na koncu dejal, da je treba na konferenci proučiti tehnične probleme, katerih ureditev bo dopolnila skupne ukrepe, ki prispevajo k tesnemu sodelovanju treh držav. »Spričo duha, ki navdaja tri dežele,« je dejal minister Kanelopoulos, »sem prepričan, da bo ta konferenca obrodila lepe sadove.«

Načelnik grškega generalštaba general Kiprilakis in turški odpravnik poslov priredita nocoj v počastitev jugoslovanske in turške delegacije slovesen sprejem. Jutri dopoldne bo druga seja na kateri bodo obravnavali nadaljnje vojaško sodelovanje med tremi balkanskimi državami.

Stalni svet bruseljskega sporazuma

London, 21. sept. (AFP). Danes se je v Londonu sestal stalni svet bruseljskega sporazuma. Na tem sestanku bodo obravnavali probleme v zvezi z morebitnim sprejemom Zahodne Nemčije in Italije v bruseljski pakt.

Clancie zveta, izvezemski Veliki Britanijo, zastopajo njihovi veleposlaniki v Londonu. Dosljej je Britanijo zastopal v tem svetu pomočnik tajnika v britanskem zunanjem ministrstvu Frank Roberts.

Vremenska napoved

Vremenska napoved za sredo, 23. septembra: Počasno izboljšanje vremena, vendar še precej oblačno. Hladno vreme. Zlasti v alpskem svetu bo še nekaj krajevnih padavin. Temperatura ponoči od 5 do 10 stupinj, na Primorskem okrog 13 stupinj, podnevi od 16 do 20, na Primorskem pa do 25 stupinj C. Na Primorskem bo burja.

NA KONGRESU PRAVNIKOV BO GOVORA

O VLOGI PRAVA IN PRAVNIKOV V NAŠI DRUŽBENI UREDITVI

Referat o tej temi sta sestavila dr. Josip Hrnčević in dr. Jovan Djordjević

Beograd, 21. sept. (Tanjug). Od 5. do 6. oktobra bo v Beogradu prvi kongres jugoslovanskih pravnikov, na katerem bodo razpravljali o vrsti perečih problemov s področja pravne vede. Gre predvsem za problem kodifikacije imovinskega in gospodarskega prava, za določitev načel delovnega prava, za vprašanje pravne zaščite družbenega premoženja in za druga vprašanja s področja prava in pravne prakse.

Na kongresu bo podan tudi referat, ki sta ga sestavila dr. Josip Hrnčević in dr. Jovan Djordjević o temi: »Vloga prava in pravnikov v naši družbeni ureditvi«. Med drugim se referat posebej ukvarja z naravo in vlogo zakonov in učinkom zakonov na področju gospodarstva ter opozarja, da sta vloga in učinek zakonov v kapitalizmu in socializmu bistveno različna. Toda nekateri naši pravniki in ekonomisti se lotevajo obravnavanja tega vprašanja z gledišča buržoaznega liberalizma, medtem ko nekateri drugi pripisujejo pretirano velik pomen zakonitemu posegu države v gospodarsko življenje. Liberalistična in državno kapitalistična pojmovanja vloge in učinka zakonov, ni mogoče spraviti v sklad z načeli naše socialistične demokracije. Takšna pojmovanja ne morejo biti ideološko-politična podlaga za izgradnjo našega sistema, niti ne orientacija v pravni praksi. Na področju prava in pravne prakse moramo — poudarja Hrnčević — na podlagi osnovnih tez marksizma-leninizma o pravu in državi iskati in najti nove poti.

VLOGA SODISCA IN UPRAVNIH ORGANOV PRI DOSEGI PRAVIC DRŽAVLJANOV
V tem delu referata je rečeno, da jugoslovanska socialistična demokracija zagotavlja našemu socialističnemu državljanu nepriemno širše in vsebinsko nove osebnosti in druge državljanske pravice, kot so bile pravice, ki jih je izbojevala revolucionarna demokracija v minulosti. Toda Hrnčević pripominja, da se čisto ne znanjemo pri vprašanju, kako zagotoviti splošne družbene interese, pri urejanju konkretnih primerov, spričo česar je slišati upravičeno javno kritiko.

Jamstva, ki jih nudi zakon glede doseganja pravic državljanov skušajo izkoristiti razni razlaščenosti in cimeniti za svoje sebične cilje. Reakcionarni elementi stare družbe si na vse mogoče načine prizadevajo, da bi izkoristili našo socialistično demokracijo, zakone in sodišče in se tako gospodarsko uveljavili ter moralno politično rehabilitirali. V takšnih primerih, sklepa referat, sta sodišče in državna uprava postala področje razrednega boja. Pretežna večina naših pravnikov po sodiščih in organih državne uprave je pravilno razumela novi položaj in naklepe teh elementov in zato je odklanjala njihove zahteve, ki niso temeljele na zakonu.

Dr. Hrnčević posveča poseben del svojega referata vprašanju upravnega sodstva, ki se je v zvezi pomanjkanju zakonov o upravnem postopku pokazalo kot zelo koristno. Poudarja, da je treba upravno sodstvo še nadalje razvijati, pri tem pa se vprašuje, ali ne bi bilo treba korenito spremeni

go uveljavljanje zakona o advokaturi in interno nadzorstvo nad delom advokatov.

Druga rešitev bi bila v tem, da bi obdržali ali morebiti okrepiли nadzorstvo tajništva za posle pravosodne uprave nad delom Zbornice in njihovih izvršnih odborov. Referent sklepa, da bi prva ali druga njej podobna rešitev bolj ustrezala načelu samoupravnosti, ki je poglavitno načelo naše družbene ureditve.

V nadaljevanju referata je govora o poklicni etiki advokatov, in v tem delu je rečeno, da advokatska etika ne more biti etika od socializma ločenega sloja ljudi.

V delu referata o pouku in študiju na pravnih fakultetah, so poudarjeni med drugim naslednji problemi: nezadostno število diplomiranih pravnikov, nezadostno poznavanje pozitivnega prava, ki se kaže pri diplomiranih pravniki, pomanjkanje učbenikov in preobremenjenosti učnega programa na pravnih fakultetah s historizmom. Pouk na pravnih fakultetah bi se izboljšal, če bi krepili delo v inštitutih in seminarjih, in če bi študentje med študijem temeljito proučevali probleme tistih pravnih panog, za katere se najbolj zanimajo. Nadalje je potrebno in nujno profesorjem nuditi polno možnost, da sodelujejo pri sestavljanju osnutkov zakonov, uredb in drugih predpisov.

PRIPOMBE GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE FLRJ IN ZVEZE KMETIJSKIH ZBORNIC K OSNUTKU DRUŽBENEGA PLANA

VSE ZA POVEČANJE PROIZVODNJE

Sredstva za izboljšanje kmetijstva naj bi povečali — Sistem kreditiranja je treba spremeniti, ker kreditiranje prek natečajev negativno vpliva na kmetijsko proizvodnjo

Beograd, 21. septembra. — Glavna Zadržna zveza in Zveza kmetijskih zbornic FLRJ sta poslali Zvezni ljudski skupščini in Zveznemu izvršnemu svetu pripombe kmetijskih organizacij o osnutku družbenega plana za leto 1955. Obe zvezi sta ugotovili, da osnutek plana za 1955 obsega dobro premišljen sistem ukrepov za izboljšanje kmetijstva. Toda po mnenju zvez teh ukrepov v osnutku niso dovolj obdelali.

V pripombah je poudarjeno, da bi bilo treba sredstva, ki jih predvideva osnutek plana za izboljšanje kmetijstva, po možnosti povečati. Največ sredstev bi bilo treba dati žitorodnim področjem, in sicer predvsem kmetijstvu. Republike in okrajji bi morali dati svoja sredstva za ustanovitev teh skladov. Toda zvezi izražata bojazen, ali bodo okrajji to storili. Izkušnje kažejo, da okrajji in republike več vlagajo v druge gospodarske panoge, od katerih imajo prejšnji koristi, zapostavljajo pa kmetijstvo. Zato zvezi zahtevata, naj bi se republike in okrajji obvezali, da bodo v kmetijstvo več investirali. Zveza kmetijskih zbornic n. pr. priporoča, naj bi sredstva za republike in okrajne sklade jemali od osnovnega davka na dohodek kmetovalcev, pri čemer prispevek ne bi smel biti manjši od 4%. To je potrebno tembolj, ker v osnutku Zveznega plana niso zagotovljena sredstva za raziskovalna dela, za organizacijo in krepitev raznih služb v kmetijstvu. V sklad naj bi se stekale tudi vse kazni, ki jih izrekajo na podlagi kmetijskih zakonov, 50% vseh taks za kmetijstvo, davka na družbene pašnike, ves dobiček podjetij za obvarovanje kmetijstva pred elementarnimi nezgodami, obresti, ki jih bo plačevala banka na vložene sklade itd.

Dekleta v Veliki Polani pleto vence

V nedeljo, 26. septembra, bo v tej vasi premiera filma »Na valovih Murec«

Velika Polana, rojstni kraj Miška Kranjca, je danes veliko delovno torišče. Povsod hite z delom. V zadržnem domu, na katerega so vsi ponosni, je že urejena velika dvorana, ki bo sprejela drage goste ob veliki proslavi 20-letnice »Ljudske pravice« in 10-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte Velika Polana.

Predsednika občine tovariša Špilak sem dobil pred začetkom seje, kjer so se zbrali Polančani, ki vsi resno sodelujejo v pripravah na velike praznične dni.

Kinoprojektor že imamo, — je dejal tovariš Špilak. »Delovni kolektiv »Iskrec« iz Kranja nam je za 15% znižal ceno, za kar mu gre lepa hvala. Nekaj nam je dala »Ljudska pravica« — Borba, nekaj pa bomo morali pač sami odplačevati.« Še dalje pripoveduje zaskrbljeni predsednik tovariš Špilak: da so na novo pobelili poslopje, šolo, obžono in druge občinske hiše. Dekleta vsak dan do polnoči pletoje vence za okrasitev vasi, da bo lepa sprejela goste. Gramoz so letos vaščani prostovoljno navozili, kar se še ni zgodilo v tej vasi. »Sedaj delamo radi, samo da bi bilo potem lepo vreme!« zaključil predsednik občine tovariš Špilak.

Praznovanje se bo začelo v Polani že v nedeljo 26. septembra, ko bo svečana otvoritev občinskega tedna, ki je ves posvečen 20-letnici »Ljudske pravice«. Po dopoldanski otvoritvi raznih razstav bo zvečer premiera filma »Na valovih Murec«, ki je posnet po scenariju Miška Kranjca.

Ves teden bodo prireditve, v soboto, 2. oktobra, pa bo »Dan Ljudske pravice«. To bo najlepši dan. Dopoldne bo partizanski pohod v Malo Polano, kjer bo odkrita spominska plošča na Copekovem mlinu ob 10-letnici ustanovitve odbora Osvobodilne fronte Velika Polana. Popoldne ob 2. uri pa bo odkrita spominska plošča na hiši pisatelja Miška Kranjca, prvega urednika »Ljudske pravice«. Zatem bo zbor aktivistov »Ljudske pravice«, in sicer vseh predvojnih revolucionarjev. Zvečer bo igrala godba Ljudske milice iz Ljubljane in nastopila folklorna skupina »Jože Vlahovič« iz Zagreba in s tem bo proslava končana. V nedeljo, 3. oktobra, pa bodo Polančani prišli na glavno proslavo v Lendavo, s katero bo zaključen teden praznovanja prednega tiska v Prekmurju.

te Velika Polana. Popoldne ob 2. uri pa bo odkrita spominska plošča na hiši pisatelja Miška Kranjca, prvega urednika »Ljudske pravice«. Zatem bo zbor aktivistov »Ljudske pravice«, in sicer vseh predvojnih revolucionarjev. Zvečer bo igrala godba Ljudske milice iz Ljubljane in nastopila folklorna skupina »Jože Vlahovič« iz Zagreba in s tem bo proslava končana. V nedeljo, 3. oktobra, pa bodo Polančani prišli na glavno proslavo v Lendavo, s katero bo zaključen teden praznovanja prednega tiska v Prekmurju.

SESTANEK STROKOVNJAKOV ZA VODNO GOSPODARSTVO GRČIJE IN JUGOSLAVIJE

Skoplje, 21. septembra
Iz uprave za vodno gospodarstvo LR Makedonije v Skoplju smo zvedeli, da se bodo sestali strokovnjaki za vodno gospodarstvo Grčije in Jugoslavije. Na novembrskem sestanku v Atenah bodo obravnavali skupna vprašanja s področja vodnega gospodarstva, predvsem glede Vardarja, ureditev hudournikov v mejnem pasu, ki segajo na gr-

ško in jugoslovansko ozemlje, ter izmenjavo hidrometeoroloških podatkov.

Jugoslovanski strokovnjaki so za ta sestanek že pripravili del tehnične dokumentacije.

Tudi ribiči bodo socialno zavarovani

Komisija Združenja pomorskega ribarstva je v sodelovanju z republičkim zavodom za socialno zavarovanje in krajevnimi zavodi za Jadran, pripravila temeljni socialnem zavarovanju ribičev. Teze o vključevanju v sistem socialnega zavarovanja zajemajo vse ribiče ne glede na to, ali pripadajo zadržnim organizacijam, državnim ribarskim podjetjem ali pa so zasebni ribiči. Teze določajo za sleherni izmed teh skupin poseben način zavarovanja s polnimi pravicami, višino plačevanja socialnega zavarovanja in postopek pri določanju delovnega staža in pridobivanju pravic do pokojnine.

Razsoda Vrhovnega sodišča Črne gore v zadevi metropolita Bradvarevića

Vrhovno sodišče LR Črne gore je 13. septembra obravnavalo pritožbo metropolita črnogorsko-primorske eparhije Arsenija Bradvarevića in njegovega zavezanika proti obsodbi okrožnega sodišča na Cetinju, s katero je bil Arsenije Bradvarević 29. julija t. l. obsojen na 11 let in 6 mesecev strogega zapora za kazniva dejanja proti ljudstvu in državi, povzročanje verske mržnje in nestrpnosti in kršitev ugleda predstavnikov najvišjih organov FLRJ. Vrhovno sodišče je delno upoštevalo pritožbo in spremenilo prvostopno obsodbo s tem, da je obtoženega Arsenija Bradvarevića obsodilo skupno na 5 let in 6 mesecev strogega zapora. Pri odmeri kazni je vrhovno sodišče upoštevalo tudi starost obtoženega.

Krompirja je dovolj

Kmetje naj se ne zanašajo, da bo spomladi cena ugodnejša

Letošnji odkup krompirja se je začel brez večjih motenj. Trgovina je sprva sicer pričakovala, da bo odkupna cena nekoliko nižja, vendar pa so se na pričakovanja naslanjala le na trenutno večjo ponudbo srednjere krompirja v avgustu, ki je začasno pošinila ceno na 7 do 8 din. V našem največjem pridelovalnem področju okrog Ptuja se danes odkupuje krompir, dostavljen na železniško postajo, po 9 din. Navzlic živahnosti prometa je ponudba dovolj. Pojavljajo se sicer tudi odkupovalci iz drugih republik, toda le v manjšem številu. Odkupna cena je precej stabilna in ni pričakovati, da bi se dvignila, morda bo celo rahlo popustila.

da bo šlo v druge republike precej manj. Zato bomo navzlic manjšemu letošnjemu pridelku imeli večji tržni presežek, kakor pa kažejo zaenkrat tržne potrebe.

Pri presoji tržnega položaja je treba upoštevati, da je pridelok v Sloveniji sicer res manjši, kakor je bil lani (kaže, da bo držala prvotna cenitev pridelka v Sloveniji na 45.000 vagonov nasproti 51.000 vagonov v lanskem letu, čeprav zatrjujejo v ptujskem okolišju, da so letos pridelali za eno petino manj), toda pri tem ne smemo pozabiti, da je letošnja letina v ostalih republikah, kjer se pridelovanje krompirja širi, prav dobra. Slovenija je v prejšnjih letih prodala precej krompirja v ostalo državo (približno eno četrtino tržnega presežka), kar je močno vplivalo na odkupno ceno pri nas. Letos pa moramo računati,

Verjetno letos pridelovalci ne bodo tako nespametni, kakor so bili lani, ko so velik del pridelka spravili čez zimo v pričakovano, da ga bodo spomladi drago prodali. Spomladi pa je prišlo do znanega zloma na trgu, ko ni bilo mogoče prodati niti semenskega krompirja in je bilo treba okrog tisoč vagonov jedilnega krompirja prasičim. Letošnje slabe skušnje bodo gotovo morskokeg odvrnile od takšne spekulacije.

DNEVNA KRONIKA

Prvi mednarodni kongres stenografov bo v Monte Carlu

Ljubljana, 21. septembra
Na pobudo Združenja jugoslovanskih stenografov je bila v švicarskem mestu Vevey ustanovljena skupščina mednarodne federacije stenografov. Na njej so sklenili, da bo prihodnje leto v Monte Carlu prvi mednarodni kongres stenografov.

Na skupščini so ustanovili več odborov. V strokovni odbor federacije je bil izvoljen jugoslovanski predstavnik Milan Megušar, predsednik Združenja stenografov Slovenije.

Razgovori jugoslovanskih in grških gospodarstvenikov končani

Beograd, 21. sept. (Tanjug). — Predsednik in generalni direktor Industrijske in trgovinske zbornice v Atenah Konstantin Konstantinu in Angelos Varvajstan sta končala razgovore s predstavnikmi Zveze zunanjetrgov. zbornice. Danes dopoldne sta imela poslovni sestanek s predstavnikmi več beograjskih izvoznih podjetij. Jugoslovanski in grški gospodarstveniki so se razgovarjali o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema deželama. Pred vrnitvijo v Grčijo bodo obiskali še Zagreb in Ljubljano.

Švedski zadržniki bodo obiskali Jugoslavijo

Beograd, 21. septembra
Na povabilo Glavne zadržne zveze FLRJ, bo 19. oktobra prispele v Jugoslavijo skupina švedskih zadržnikov. Švedski gostje si bodo ogledali nekaj naših kmetijskih zadrug.

Neurje na severnem Jadranu

Reka, 21. septembra
Davi med osmo in deveto uro je divjalo nad severnim Jadranom hudo neurje, ki je trajalo približno eno uro, najhujše pa je bilo v Pazinu in na Reki. V eni uri je padlo 55 mm dežja. Na Reki je bila taka ploha, da je bil električni tok prekinjen in promet v celoti ustavljen. Strela je zanelila požare v Starem gra-

du, v Kostrenu in Mavričih. Velika škoda je bila tudi na električnih napravah.

Podpisan je seznam za blagovno izmenjavo med Jugoslavijo in Argentino

Beograd, 21. septembra
Včeraj so v Buenos Airesu izmenjali podpisana blagovna seznama v trgovinski izmenjavi med Jugoslavijo in Argentino. Po teh seznamih ima obojestranska izmenjava med Jugoslavijo in Argentino vrednost 27 milijonov dolarjev.

V imenu jugoslovanske vlade je sporazum o seznamih podpisal izredni poslanik in pooblaščenec ministarstva FLRJ v Argentini Slavoljub Petrović, v imenu argentinske vlade pa zunanji minister Remorino.

Devizni tečaji 21. septembra 1954

Danes so bili na Deviznem obračunskem mestu v Ljubljani na posebnem sestanku zaključeni po naslednjih tečajih:

Devize	Ljubljana	Zagreb	Sred. drž.	Ažlo v %
DM	25.500.—	24.300.—	25.286.50	254,01
Lit	175.—	300.—	272.86	468,46
Lit Gorica	114.—	—	114.—	137,50
obr. dolar Norveška	650.—	650.—	650.—	116,67

V prodaji so bile DM, Lit, Lit Gorica in obr. dolar Norveška v le malo večjih količinah kot na prvem sestanku. Tečaj v Ljubljani so malenkostno nad zadnjim srednjim tečajem rešila sestanka, le v Zagrebu je bila Lit zaključena po izredno visokem tečaju, kar je vplivalo tudi na srednji tečaj te devize. Povpraševanje v vseh glavnih devizah še vedno narašča.

Tržaška policija molči

Kakor številni dogodki v minulosti, tako tudi »skrivnost« s tajnim skladiščem dobiva poseben pomen

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Trst, septembra.

Kmalu bo minulo mesec dni, odkar so po naključju odkrili tajno skladišče orožja v Trstu. Tržaški tisk je (izvzemaš iredentistični »Giornale di Trieste«, ki stalno molči) prve tedne objavljali obširne članke pod velikimi naslovi, zdaj pa čedalje redkeje piše o tem dogodku. Le kdaj pa kdaj ugotove, da policija ničesar ne objavi in da je zelo rezervirana nasproti novinarjem.

Kaže, da se urednišče napovedi, da bodo oblasti tudi to zadevo prepustile pozabi. Toda v Trstu se nadalje mnogo govore o tem tajnem skladišču.

MLADENIČ S PALICO, KI STRELJA

V Trstu afere z orožjem niso osamljene. Tržaška policija je bila obveščena 1. septembra letos, da so slišali v bližini ulice Commerciale strele. Policiji so nemudoma prihiteli v ta del mesta. Njihovo pozornost sta vzbudila dva mladeniča nedolžnega videza. Eden izmed njih je nosil lakirano spretno palico.

Policiji so odkrili, da je ta palica dejansko orožje. Z njo se je dalo streljati.

Fanta so aretirali, kasneje so oba izpustili. Sin zdravnika, 17-letni Giordano Carabel, je izjavil, da je palico vzel očetu in da je v ulici Commerciale poskušal, kako funkcionira: streljal je v ulične svetilke.

Mladi fant je zatem izginil. Obravnave ni bilo. Vse je šlo kot kaže ad acta.

OPOMIN

Letos je nedolžnost fašistično-iredentistične mladine občutil tudi nek britanski častnik. Vračajoč se

okrog polnoči domov po ulici Rossetti je slišal zvižganje in hrup. Opazil je skupino fantov, ki so kričali in zvižgali za nekimi britanskimi jeopom. Častnik je bil v civilnih obleki, stopil je k fantom in jih opozoril, naj ne kriče ponoči. Mladeniči so ga takoj napadli.

Na njegovo klicanje na pomoč je prihitela policija. Napadalcji so se razbegnili. Policiji se je vendar posrečilo nekatere ujeti. Enega izmed napadalcev je častnik prepoznal.

Na sodišču so zastopniki obrambe dokazovali, da je mladenič nedolžen in da razen suma nimajo nobenih drugih dokazov zoper njega. Sodišče je napadca kaznovalo. Zavoljo britanskega častnika zadeve niso mogli kar tako prezeti. Tržaščani so pozdravili razsodbo sodišča.

Toda...

Toda, ali je moč prezeti zaročito, ki so jo kovali zoper tisoče Tržaščanov, ko so »ogromno količino orožja in streliva priložili v Trst, Tržaščani kakajno na odgovor.

Mladen Petrinč

DVA OBISKA V BEOGRADU

Zgoraj: Državni podtajnik v ministristvu vojske ZDA John Slezak na beograjskem letališču

Desno: V Beograd je v ponedeljek prispel tudi generalni direktor UNESCO Suther Ewans

PREVRATU NAMENJENO OROŽJE

Nedavno se je razvedelo, da so nekoga italijanskega generala, katerega enote so v Furlaniji, izmenadno odpoklicali. To vest spravljajo v zvezo s prejšnjimi znamenji, ki so opozarjala na to, da so orožje ilegalno poslali prav iz teh krajev v Trst. V skladu s tem so tudi ta odpolkice razlagali kot sad neusphe le akcije, ki ga niso smeli javno razkriti. Tudi številni dogodki v minulosti, gledani skozi prizmo naj-novejše afere s tajnim skladiščem, dobivajo poseben pomen.

Veliki neredi, ki so jih v Trstu novembra 1953 povzročili tržaški in italijanski fašisti, bi morali — kot je bilo že tedaj ugotovljeno — privedi do nasilnega prevzema oblasti. Težišče fašističnih iredentističnih napadov, je bilo v tistih dneh usmerjeno na tržaško policijo in predsedstvo consgega sveta. Na trga Unita, kjer je Conski svet, je tedaj prišlo tudi do oboroženega spopada med policijo in napadalcji, tako da so bile tisti večer anglo-ameriške enote v Trstu prisiljene prevzeti nadzorstvo nad redom in mirom v mestu.

Ali je bilo orožje že tedaj skrito v skladišču italijanskih državnih železnic v Trstu?

Sodijo, da bi na to vprašanje policija vedela precizen odgovor.

Nedavno je bila pred anglo-ameriškim sodiščem v Trstu obravnava proti skupini mladeničev, ki so prodajali nekaj revolverjev. Tržaška policija je hitro zaključila preiskavo. Vseh devet so jih obsodili na leto skupaj na 16,5 let. Zdaj pa niso nikogar postavili pred sodišče, ali obsodili, čeprav je šlo za celo skladišče orožja z okrog milijon nabojev, preiskavo pa so zavlekli.

RAZGOVOR DOPISNIKA »BORBE« V DAMASKU

FEVDALIZEM V SIRIJI

Kaj pravi ugledni sirski socialist Salah Bitar

Damask, 21. sept. Člana Izvršnega odbora sirske socialistične stranke »Al Baas« in enega naj-odgovornejših njenih funkcionarjev Salaha Bitara sem privratar pred dvema letoma v Beirutu, kamor se je zatekel, da ga ne bi aretirali.

Ondaj sem se z njim ponovno srečal, tokrat na sedežu socialistične stranke v Damasku. Vtem ko je očito okleval, ali bi sprejel nekoga tujega novinarja, sem stopil v njegov urad. Bitar me je takoj prepoznal, pristrčno sprejel ter mi očital, zakaj sem se sploh hotel prijaviti, ko sva vendar dobra stara znanca iz težkih dni.

»Dela imam čez glavo. Sedaj me bje v Siriji srđit boj med neprednimi in reakcionarnimi elementmi. Glavni boj bjejo socialisti z reakcijo. To bi bil na kratko kotranji položaj v državi. Zunanepolitični položaj je ostal neopremenjen. Veselje se še vedno bjejo med seboj za veljavo na srednjem vzhodu. Ne samo ZSSR in ZDA, marveč tudi zahodne veselje med seboj, zlasti Anglija, ZDA in Francija.« je začel Bitar takoj razlagati politični položaj v Siriji.

V odgovoru na vprašanje, kateri so poglavitni smotri socialistične stranke, je Bitar najprej poudaril njuno, da so delavci pripravljeno pred samovoljnimi množičnim odpuščanjem. Sirski kapitalisti so znani po tem, da poskušajo uporabljati lockout. Delavci morajo imeti pravico do stavke in meze v petek, ko je v Siriji praznik.

»Kar se tiče vasi je treba predmetno podpreti kmetje, saj so slednji popolnoma nezaščiteni in njihuje izkoriščani. Kmetje tvorijo 80% prebivalstva Sirije, v katerem še vedno vlada fevdalizem — posamezne vasi skupno v zemljo in kmeti so last veleposestnikov.«

V najboljšem kraju Sirije Djezirat, ki leži med Tigrisom in Eufratom, so veleposestniki, ki imajo po 500.000 ha zemlje. To zemljo so kupili od države pred

meliaracijskimi deli. Socialistična stranka sedaj zahteva, naj bi to vprašanje uredili z agrarno reformo. Kar se tiče omejevanje zemljiške posesti socialisti sodijo, da bi morali pri urejanju tega vprašanja uveljaviti v Siriji podrobne ukrepe, kakršne so uveljavili v Egiptu — je dejal na koncu Bitar.

Zdravko Pečar

ZDA NAPREDEK CIVILNEGA LETALSTVA

Washington, 21. sept. (AFP). Uprava za poslovanje s tujino je sporočila, da bo kmalu začela uresničevati program za napredek civilnega letalstva, zlasti v zastoilnih državah. Ta program zajema usposabljanje letalcev, izpopolnjevanje letalskih zvez in modernizacijo letališč. Skupini ameriških strokovnjakov bosta v kratkem odpotovali v Pakistan in Turčijo, kjer bosta urili letalske osebe. Poročajo tudi, da proučuje načrta za financiranje letalskega transporta v Iranu.

INDIJA PRIKJUČITEV ČANDERUAGORA

New Delhi, 21. sept. (Reuter). Indijska narodna skupščina je danes sprejela zakon o priključitvi nekdanje francoske posesti na indijskem ozemlju Chanderaugora k zahodni Bengaliji. Zakon so predložili Svetu državnih ministrov, ki ga bo podpisal predsednik indijske republike. Nekdanjo francosko posest Chanderaugore je maja 1950 prevzela Indija. Po glasovanju v skupščini je ministri predsednik Nehru dejal, da pomeni ta zakon konec tuje vladavine na indijskem ozemlju. Pristavil je, da je še nekaj delov indijskega ozemlja pod tujo upravo, indijska vlada pa si ho tuji v prihodnje prizadevala mirno uveljaviti ta vprašanja in vrniti to ozemlje matični državi. Chanderaugora je mesto na indijskem polotoku, kakih 50 km severno od Kalkute.

MAROKO »GOSPODARSKI PREROD«

Rabat, 21. sept. (Reuter). Francoski generalni rezident v Maroku Francois Lacoste je sporočil, da je bil ustanovljen Svet za proučevanje reform, ki naj bi jih uveljavili v Maroku. Pripomnil je, da bodo v njem predstavniki najrazličnejših narzov. Svet bo proučeval predvsem

reorganizacijo osrednje oblasti v deželi. Lacoste je pristavil, da bo Francija omogočila mladim Marokancem, da se bodo laže zaposlili v javni službi. Objubil je tudi akorajšnji »gospodarski prerod Maroka«. Kot prvi korak v okviru tega programa je omenil povečanje plač kmetijskih delavcev, kar bo v najkrajšem času uresničeno.

KENIJA SMRTNE OBSODBE

Nairobi, 21. sept. (Reuter). Tujak je bilo uradno sporočeno, da so policije in varnostne sile minuli teden ubile 108 pripadnikov organizacije Mau Mau. V Nairobiu je bilo 9 pripadnikov plemena Ki Kujtu obsojenih na smrt, češ da so nezakonito posedovali orožje in strelivo in se družili z ilegalnimi oboroženimi ljudmi. Med obsojenimi je tudi neka ženska.

OZN PROBLEM UJETNIKOV

Zeneva, 21. sept. (AFP). V zadnjem letu dni so izpustili v ZSSR, na Kitajskem, v ČSR, na Poljskem, Madžarskem in v Franciji kakih 40.000 bivših vojnih in civilnih ujetnikov. Med njimi je nekaj več kot 12.000 Nemcev, več kot 27.000 Japoncev, 286 Spancev in 36 Italijanov. Ti podatki so v sporodici posebna komisije OZN za vojne ujetnike, ki so ga danes poslali generalnemu tajniku OZN. V sporočilu je rečeno, da je iz podatkov vlad prizadeletih dežel razvidno, da je še zmeraj kakih 150.000 ljudi v ujetniških taboriščih. Toda komisija še vedno nima popolnih podatkov o resničnem številu ujetnikov, ker ZSSR in Kitajska ne četa neposredno sodelovati s komisijo. Na zadnjem sestanku komisije so predložili sporočilo, ki trdi, da je v ujetniških taboriščih še vedno več 100.000 Nemcev, 100.000 Japoncev, 40.000 Italijanov in približno 1.000 Spancev. Domnevajo, da jih je mnogo že umrlo. Na koncu sporočila pa je rečeno, da se bo komisija še prizadevala, da bodo vsi ujetniki repatriirani.

Uradni gosti ali turisti

Po obisku laburistične delegacije na Japonskem, ki je tja prišla brez Attleeja

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Tokio, septembra

Ko se je Clement Attlee v Hongkongu poslovil od ostalih članov laburistične delegacije, s katerimi je pripotoval v Rusijo in na Kitajsko, in ko je ovrnjena delegacija nadaljevala pot v Tokio, da bi bila tri dni v gosteh pri japonskih socialistih — so Attleejevo odsotnost uradno opravičili s tem, da ne utegne priti, poluradno s tem, da je utrujen in star, neuradno pa so govorili, da so mu svetovali, naj ne obišče Tokia, ker bi utegnile nastati politične komplikacije.

Komplikacije pa bi bile v tem, ker so japonski socialisti razdeljeni v dve sprti stranki, v desno in levo — ki sta obe pred javnostjo pripravljene spraviti se in združiti, obe pa tudi trdno odločeni, da iz obiska laburistov kujeta politični kapital, vsaka seveda zase. Japonska vlada pa je napovedala, da bo laburistične delegate presojala kot običajne »turiste«, ker ne prihajajo na njeno povabilo, temveč na povabilo dveh opozicijskih političnih strank, in ker »ne zastopajo britanske vlade«. Ker pa je javna tajna, da je Attlee odšel na Kitajsko kot nekakšen Churchillov odposlanec, kot predstavnik britanske »dvostrankarske« zunanje politike, se je bilo treba izogniti vtisu, da je tudi Japonsko obiskal v takšni vlogi.

In tako je laburistična delegacija prispela v Tokio brez Attleeja, vodje opozicije Njengega veličanstva. To pa je določilo tudi nadaljnje ravnanje japonske vlade, japonskih socialistov, kakor tudi delegacije.

JAVNOST IN STVARNOST

Odnosi med japonsko vlado in laburisti so ostali ves čas obiska v okvirih medsebojnega vpljdnostnega bojkota.

Desni socialisti, katere je razžalostil Attleejev sklep, da ne bo prišel, so se ohladili in so se nekaj časa celo ukvarjali z mislijo, da bi povabilo umaknili. Povsem točno so predvideli, da bo v odsotnosti Attleeja v središču pozornosti Bevan. Tako so prepustili pobudo levim socialistom, in sicer iz strahu, da se ne bi »kompromitirali z Bevanom«. Levi pa so seveda prevzeli pobudo in brez truda ustvarili vtis, da so oni »glavni« gostitelji in da je delegacija njih obiskala. Skratka, desni socialisti so krili polovico stroškov, levi pa posneli vso smetano.

V javnosti se se sicer gostje in gostitelji pojavljali nasmejani in objeti, pod geslom sprave in združitev japonskih socialistov, prek posredovanja britanskih kolgov.

Dejansko so britanski laburisti v treh dneh bivanja v Tokiu jasno spoznali, kako globok je prepad med levimi in desnimi japonskimi socialisti, hkrati pa so tudi gostitelji jasno spoznali, da so gosti razdeljeni na dve skupini, od katerih tvori eno Bevan, drugo pa ostali člani delegacije.

ZDRUŽITEV ALI KOALICIJA

Zakaj je pravzaprav šlo pri tem obisku na Japonskem?

Predvsem je Bevan jasno dejal levim socialistom, da japonske desne socialiste sploh nima za socialiste in da potemtakem ne vidi, kakšne koristi bi imela Japonska sploh in levi socialisti

Aneurin Bevan z generalnim tajnikom levih socialistov v Tokiu

posebej od ponovne združitve dveh strank. Levi socialisti se morajo in njegovem mnenju z javnim in odločnim programom boriti, da osvoje parlamentarno večino. Sele tedaj bi bila morebitna koalicijska z desnimi socialisti.

PISMO IZ KAIRA

Vznemirjajoča brzojavka

Protesti arabskega sveta ob Reuterjevi brzojavki iz Bagdada, da je Egipt privolil v združitve Irske s Sirijo

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Kairo, septembra

Pred praznikom Hegire (muslimanskim novim letom), sta imela Naser in Salah Saleem več sestankov z diplomatskimi predstavniki v Kairu akreditiranih arabskih držav. To dejavnost je povzročila Reuterjeva brzojavka iz Bagdada, češ da je baje med razgovori Salaha Salema z Nuri Saidom Egipt privolil v združitve Iraka s Sirijo.

Ali je spretni in prebrisan Nuri Said dobil takšno izjavo od majorja Salema, bo ostalo skrivnost, drži pa, da je Bagdad s takšno vestjo povzročil proteste Sirije in Saudove Arabije v Kairu.

Salaha Salema so pozvali k Naserju. Po večurnem razgovoru, ki kot sodijo opazovalci, ni bil prijeten za ministra Salema, je ta v navzočnosti Gamal Abdel Naserja izjavil, da je cilj te brzojavke, povzročiti nezaupanje med Arabci in da so ga sprožili sovražniki arabskega sveta.

Ves ta incident je imel neljube posledice za možne sadove razgovorov, ki so jih imeli v zadnjem

sti koristna, toda samo s pogojem, da si levi zagotove ključne položaje.

Dalje je Bevan svojim gostiteljem dejal, da je njihova kampanja proti oborožitvi Japonske precej otročja in brezizhodna. Razorožena država ne more biti samostojna in ne gre za to, da Japonske ne bi smeli oborožiti, temveč zato, da jo je treba oborožiti, toda tako kot ustreza njej, ne pa Ameriki. Zato je levim socialistom svetoval, naj prenesejo težišče svoje kampanje oborožitve na vprašanje politične, gospodarske in vojaške neodvisnosti Japonske od ZDA. Boriti se morajo za zavrnitev sedanje ameriške gospodarske pomoči, za čimprejšnjo vzpostavitev normalnih diplomatskih in trgovinskih odnosov s SZ in Kitajsko, za končno ureditev vprašanja vojnih reparacij z državami Jugovzhodne Azije itd. itd.

ZA JAPONSKI »BEVANIZEM«

O večini teh vprašanj je Bevan tudi v javnosti precej odkrito in nedvoumno govoril. V bistvu je Bevan svetoval levim socialistom, da morajo kominfomovcem odvzeti argumente in gesla, če se ne žele prej ali slej spremeniti v sopotnike desnih socialistov ali v japonsko izdajo Nennijsve socialistične stranke.

Zanesljivo lahko sklepamo, da si je Bevan prizadeval japonske leve socialiste pridobiti za svoje lastne zamisli o socializmu in za koeksistencializem v zunanji politiki.

Kosta Timotijevič

PISMO IZ KAIRA

Vznemirjajoča brzojavka

Protesti arabskega sveta ob Reuterjevi brzojavki iz Bagdada, da je Egipt privolil v združitve Irske s Sirijo

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Kairo, septembra

Pred praznikom Hegire (muslimanskim novim letom), sta imela Naser in Salah Saleem več sestankov z diplomatskimi predstavniki v Kairu akreditiranih arabskih držav. To dejavnost je povzročila Reuterjeva brzojavka iz Bagdada, češ da je baje med razgovori Salaha Salema z Nuri Saidom Egipt privolil v združitve Iraka s Sirijo.

Ali je spretni in prebrisan Nuri Said dobil takšno izjavo od majorja Salema, bo ostalo skrivnost, drži pa, da je Bagdad s takšno vestjo povzročil proteste Sirije in Saudove Arabije v Kairu.

Salaha Salema so pozvali k Naserju. Po večurnem razgovoru, ki kot sodijo opazovalci, ni bil prijeten za ministra Salema, je ta v navzočnosti Gamal Abdel Naserja izjavil, da je cilj te brzojavke, povzročiti nezaupanje med Arabci in da so ga sprožili sovražniki arabskega sveta.

Ves ta incident je imel neljube posledice za možne sadove razgovorov, ki so jih imeli v zadnjem

mesecu dni na pobudo Egipta v posameznih arabskih glavnih mestih. Salah Saleem je kot posebni odposlanec egiptovske »Revolucionarnega sveta v zadnjih tednih obiskal Saudovo Arabijo, Libanon, Irak in Jordanijo. Čeprav se niso izdali uradnega poročila o vsebini razgovorov, ki jih je imel med temi obiski, sodijo opazovalci v Kairu, da gre za eno najtehtnejših akcij, sproženih v zadnjih letih, ki naj bi privedla do pomembnih sprememb v odnosih med arabskimi državami. Egipt si je vsekakor prizadeval odstraniti sumničenje med arabskimi deželami, ki je doslej onemogočalo sleherni plodno sodelovanje v okviru Arabske lige.

Toda iz Iraka, od koder že več let minirajo vse akcije, da bi okrepili Arabsko ligo, so spet sprožili manever, ki ga je kot kaže, premišljeno vodil Nuri Said, da bi ohromil to egiptovsko pobudo. Bagdadska brzojavka Reuterja je izzvala protest Sirije, kajti le-tej nikakor ni všeč, da bi brez Damaska določili bodočo zunanjo politiko in usodo dežele. To so storili predvsem zato, ker utegne takšna dejavnost samo še bolj poslabšati sirske krizo, ki onemogoča parlamentarne volitve. Čeprav ima »plodni polmesec«, zveza med Sirijo, Irakom in Jordanijo številne pristaje med sedanjimi vladnimi krogi v Siriji, pa je razumljivo, da leti ne morejo dovoliti, da bi odločili o Bagdadu ali Kairu, ker bi to vsekakor ogrozilo njihov vpliv na bližnjih parlamentarnih volitvah.

Se bolj razumljiva je reakcija Riada, ki je bila vsekakor tudi najbolj ostra, kajti kralj Saudove Arabije in njegova vahabitska dinastija sta znana kot stara sovražnika Hašemitov; uresničenje zamisli o »plodnem polmesecu« pa bi vsekakor pomenilo krepitev amanskih in bagdadskih Hašemitov na račun riadske dinastije.

Egipt in Saudova Arabija že več mesecev uveljavljata skupno akcijo v okviru arabskega sveta in Riad vsekakor ni mogel domnevati, da se bo Nuri Saidu posrečilo zabilagazozdo med Saudovo Arabijo in Egiptom. Oster protest Saudove Arabije je bil najbrž tudi glavni r. zlog za vznemirjenje v Kairu in za odločni demantj Salaha Salema.

Z. Pečar

LAOS PRITOŽBA VLADE

Vientian, 21. sept. (AFP). Mednarodna komisija za nadzorstvo nad premirjem v Laosu je prejela pritožbo laoske vlade proti nasilnemu novorajnu laoske mladine po severovietnamskih oblasteh v pokrajinah, ki so še zmeraj pod nadzorstvom Ho Si Minhovih oboroženih sil. Laoska vlada trdi, da so od 7. septembra, ko je začel veljati sporazum o prenehanju sovražnih sil v Laosu, pa vse do danes prisilno novačili v severnih krajih te dežele, ki so pod nadzorstvom Ho Si Minhovih oboroženih sil, 4.000 laoskih mladeničev. Mednarodna komisija za nadzorstvo nad premirjem je sklonila, da se bo takoj lotila proučevanja laoske pritožbe.

KITAJSKA JAPONSKI UJETNIKI

Tokio, 21. sept. (AP). Pekinški radio poroča, da bodo na Kitajskem v kratkem izpustili 559 japonskih ujetnikov. Med njimi je tudi 400 japonskih vojakov, ki so se udeležili japonske invazije na Kitajsko, in 142 civilistov.

Pekinški radio pripominja, da so ti japonski vojaki nedavno na pokopališču v Tiencinu, kjer so pokopani kitajski vojaki, ki so padli v vojni proti Japonski, prisegli, da se ne bodo nikdar več udeležili sloičnih pohodov, ter se borili za mir in dobre odnose med Kitajsko in Japonsko.

VIETNAM NEREDI V SAJGONU

Sajgon, 21. sept. (AFP). Južno-vietnamska policija je davi navezgo, da streljala na demonstrante — begunce iz severnega Vietnama, ki so zahtevali vrnitev domov. Dva demontavla sta bila ubita, več pa jih je bilo ranjenih. Policija je aretirala množico ljudi. Do izgraja je prišlo v severnem predmestju Sajgonu.

BAO DAEV ODGOVOR

Sajgon, 21. sept. (AFP). Načelnik generalstaba Južnovietnamskih oboroženih sil general Hinh je danes prejel odgovor na poslanico, ki je bil poslan pred dvema dnevooma Bao Daju. Ob tej priložnosti je izjavil, da je popolnoma zadovoljen z odgovorom. Pripomnil je, da je njegova naloga izpolnjena, ker je baje Bao Daj sporočil, da bo upošteval zahteve vojske in vzel celotno zadevo v svoje roke. General Hinh je pripomnil, da je to dokaz, da se je Bao Daj strinjal z njegovo akcijo.

SIRIJA KONFERENCA ARABSKIH DEŽEL

Damask, 21. sept. (Reuter). Tujak se je začela konferenca arabskih dežel, na kateri naj bi obravnavali nadaljnjo krepitev in zaostritev gospodarske blokade Irana. Pričakujejo, da bo konferenca pripravila vladam arabskih dežel, naj v svojih državah izdajo ukaz o prepovedi poslovanja podružnice tistih tujih podjetij, katerih podružnice poslujejo tudi v Iranu. Konferenca se udeležujejo predstavniki uradov za bojok Irana, ki so v sleherni arabski državi, in predstavljaajo organe arabske organizacije za blokado Irana.

EGIPT NASER NAPADEL MUSLIMANSKE BRATE

Kairo, 21. sept. (AFP). Predsednik egiptovske vlade Naser je danes zopet ostro napadel organizacijo Muslimanskih bratov. Davi je izjavil neki delegaciji, ki ga je prišla obiskat, da sloni program Muslimanskih bratov na nasilju in prelivanju muslimanske krvi. Ustavljajoč svoje celice v policiji in vojski ter s svojo »sprotidemokratsko« prabrisnostjo, je šel organizacija Muslimanskih bratov uresničiti svoj program v Siriji, še preden bi ji to prepročali v Egiptu.

Novi veleposlanik ČSR v Beogradu

Beograd, 21. sept. (Tanjug) V Beograd je prispel novi čehoslovaški veleposlanik v Jugoslaviji dr. Wilhelm Pithard. Na zemunskem letališču so ga sprejeli pooblaščen minister Pavle Beljanski, šef protokola v državnem tajništvu za zunanje zadeve ter odpravnik čehoslovaškega veleposlaništvu Miroslav Holub z osebnim veleposlanstvom.

ZAKAJ SE KMETJE ČEDALJE MANJ zanimajo za potrošniške kredite

Najmanj blaga na kredit so kupili slovenski kmetje, največ pa hrvatski — Bančno poslovanje v zvezi s krediti je po mnenju kmetov preveč zamotano

Ko je Zvezni izvršni svet pred dvema mesecema objavil odlok o dajanju potrošniških kreditov individualnim kmetom, so pričakovali, da bo ta ukrep vzbudil med kmeti večje zanimanje. Prva časopisna poročila so tudi potrdila takšne domneve. Zadnja poročila, s katerimi razpolaga Narodna banka FLRJ pa so drugačna.

Generalni direktor UNESCO obiskal visoke državne funkcionarje

Beograd, 21. sept. (Tanjug). - Generalni direktor UNESCO gospod Luther Evans, ki je včeraj popoldne prispel na uradni obisk v Jugoslavijo, je danes dopoldne obiskal podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Rodoljuba Čolakovića, za njim pa predsednika odbora za prosveto Zvezne ljudske skupščine Veljka Vlahovića in državnega podtajnika za zunanje zadeve dr. Aleša Beblerja. Z njimi se je razgovarjal o splošnih vprašanjih sodelovanja med UNESCO in Jugoslavijo ter o nekaterih prosvetnih vprašanjih. Danes dopoldne je generalni direktor Evans prisostvoval sestanku jugoslovanske nacionalne komisije za UNESCO, na katerem so razpravljali o sodelovanju med UNESCO in Jugoslavijo ter o osnutku programa te organizacije za leto 1955 in 1956, ki naj bi ga sprejeli na jesen na generalni konferenci UNESCO v Montevideu.

bljžno za 228 milijonov dinarjev. V banki pa trdijo, da je to premalo, daleč pod potrebami, s katerimi je banka računala.

Ze iz prvih poročil o gibanju potrošniških kreditov za vas lahko povzemamo, da je največje zanimanje zanje na Hrvaškem in Srbiji, za njima pa v Bosni in Hercegovini ter Makedoniji. Slovenski kmetje so vzeli najmanj blaga na kredit. Samo za približno 600.000 dinarjev. Kmetje v Crni gori pa sploh niso do konca minulega meseca izkoristili kreditov, kar je nedvomno nenavaden pojav.

Kmetje so doslej uporabili največ kreditov za nakup živine. Od skupno približno 228 milijonov dinarjev odpade 270 milijonov za te potrebe. V tem oziru prednjači Hrvaška s 101 milijon dinarjev kredita, za njo pa Srbija (kakih 62 milijonov), Bosna in Hercegovina (več kot 23 milijonov), in Makedonija (20,5 milijonov dinarjev). Slovenci so doslej malone celotno posojilo tudi vzeli za nabavo živine.

Ceprav je od odloka minilo že približno dva meseca, je vendar zanimivo, da kmetje niso pokazali večjega zanimanja za blago široke potrošnje in pohištva, kakor je bilo pričakovati. Za takšne potrebe so vzeli le približno 5 milijonov dinarjev kredita, od česar odpade približno 3,5 milijonov dinarjev na pohištvo, največ pa za ostalo potrošno blago, predvsem tekstilno.

Videti je, da na napredek kmetijskih proizvodnje mislijo predvsem hrvatski kmetje. Le-ti so si na primer za nakup živine spopodili več kot 101 milijon dinarjev, za predeležovalno blago blizu 7 milijonov, za opremo pa več kot milijon 300.000 dinarjev.

V banki sodijo, da so kmetje manj zainteresirani na potrošniških kreditih bržkone zavoljo tega, ker je bil ta odlok objavljen julija, ko so bila kmetijska dela v polnem razmahu.

Ne bi mogli reči, da je to edini vzrok slabega zanimanja kmetov. Slednji namreč opažajo, da je bančno poslovanje precej zamotano in poudarjajo, da zahteva od njih prehude obveznosti zaradi kritja bančnih terjatev. Pravijo na primer: čemu sta potrebna dva žiranta na menici, ko služji imetje za pokritje dolga, ki je vselej daleč izpod njegove vrednosti? Kmetje bi tudi rajši jemali posojila neposredno od banke, a ne prek zadruga, (kar je samo v določenih primerih možno), in sicer predvsem zato, ker so številne zadruge pogosto kreditno nesposobne in tudi njih člani ne morejo posloovati prek njih. Nestrokovno osebje v zadrugah prav tako zavira pravočasno opravljanje poslov, od katerih je odvisno potrjevanje posojil.

Predstavniki zadržnih zvez pa tudi banke sodijo, da so dosedanje pripombe kmetov popolnoma neutemeljene. O njih so že razpravljali, da bi našli boljše rešitve in okreplili zanimanje posameznih kmetov za potrošniške kredite.

V ZNAMENJU ČRKE »F«

Kupil si kvalitetno blago, ki pa ni kvalitetno — Kako podjetja manipulirajo, da dosežejo večje dobičke — Kakšno naj bi bilo zdravilo za špekulante v trgovinah?

V trgovini s črko »F« običajno označijo pokvarjeno blago. Tako proizvajalec označi vse blago, katerega kakovost ne ustreza zahtevam potrošnikov. Napaka: pa lahko nastanejo iz raznih vzrokov: v delovnem procesu, dalje zaradi uporabe slabših surovin itd. Seveda se je moč nekaterim napakam izogniti, drugim pa ne. V sleherni industrijski panogi je normalno, da ostane ob koncu proizvodnje nekaj odstotkov kvarnega blaga. Zato tokrat ne zamerimo našim podjetjem, če razen dobrega in kvalitetnega blaga izdelajo tudi blago z napakami. V tem članku se bomo v glavnem ukvarjali z drugim vprašanjem, kako namreč blago z napakami na poti do potrošnika postane dobro in kako postane črka »F« vir mastnih zaslužkov.

Ta našna preobrazba nastane približno takole: proizvajalec sezna-

Prišli so jesenski dnevi

ni svojega kupca, veletrgovca s tem, da blago ni dobro, in sicer tako, da nanj vpliva črka »F« (ali kako drugo znamenje), pri tem mu da pa popust, ki čisto doseže 25 do 30% cene. Veletrgovci prodajo blago s tem znakom trgovcem na drobno. Toda trgovci na drobno ta znak običajno skrijejo pred svojimi potrošniki, v njihovih rokah črka »F« izgine. Le-ti približno takole razglabljajo: če bomo povedali, da je blago z napakami, ga nihče ne bo hotel kupovati, tako pa ga bomo prodali ceneje in zadovoljni bomo mi in potrošniki. Mi bomo imeli večji promet, naš kupci pa se bodo ceneje oblekli.

PHILIPS, KI NI »PHILIPS«

V primerih, o katerih je bilo zgoraj govora, so prodajalci na drobno brez velikega truda prišli do velikih zaslužkov. Imamo pa še druge primere, ko je šlo za obratni postopek. Tokrat niso odstranili znakov, pač pa so dali znake renomiranih tvrdk na razne izdelke in tako spremenili kvaliteto, in s tem tudi ceno.

Prvi primer: Podjetje Manufaktura iz Niše je kupovalo od privatnega radiotehničarja Milutina Markovića radijske aparate, sestavljene iz raznovrstnih starih delov. Tako sestavljeni radijski aparati so se v rokah sprotne »Manufakture« naglo spremenili v »nove« Philips. Nekdo je bil namreč v tem podjetju tako prebrisan, da je na te aparate nalepil znake tovarne Philips.

Z Markovičem je podjetje celo sklenilo pogodbo, v kateri se je zavezalo, da mu bo odkupilo vse aparate, ki jih bo napravil. Drugi primer: Neko iznajdljivo beogradske trgovske podjetje je skušalo na podoben način »izboljšati« kvaliteto nogavic. Odstranilo je etikete z nogavice »Ključ« in jih nalepilo na druge vrste nogavic, in seveda spremenilo tudi ceno.

MNENJE GOSPODARSKIH STROKOVNJAKOV

V zvezi s temi pojavi smo se obrnili na nekatere naše gospodarstven-

ike s prošnjo, naj povedo svoje mnenje o teh pojavih. Direktor tekstilne industrije »Beograd« pravi: »Pri nas blago z napakami točno označimo. Dajemo popust, ki znaša do 25% pa tudi več. Kaj delajo dalje trgovci na drobno, mi ni znano. Očitno pa je, da s tem blagom lahko špekulirajo.«

»Ali ste opazili, da takšno blago čedalje bolj iščejo?«
»Da, močno ga iščejo, to velja zlasti za trgovce na drobno.«

POTROŠNIKI MOHAJO PAZITI
V Uzun Mirkovi ulici št. 8 v Beogradu smo našli dva voditelja veletrgovinskega podjetja Jovanovića in Mandića. Tudi ta dva sta nam govorila o teh pojavih, poudarjajoč, da ačadnji položaj na trgu z bombažnimi tkaninami omogoča špekulacijo s kvarnim blagom. Bombažnih tkanin je dovolj, podjetja kupujejo vse, kar jim pride pod roko. Povpraševanje je veliko, kar omogoča, da v trgovini na drobno blago z napakami prodajajo kot dobro.

»Ali se da temu odpravi?«
»Na to vprašanje sta nemočno zmignila z rameni. Iz njunega odgovora lahko povzamemo sklep, da bo pomagalo edino to, če bodo potrošniki dobro pazili, ko bodo kupovali blago.«

VENDAR SE DA POMAGATI
Uslužbenec Zavoda za planiranje Djalje nam je dejal, da bi lahko te pojave na trgu odstranili edino tako, da bi tajništvo za gospodarstvo predpisalo standardizacijo kvalitete blaga.

Blago, ki li se med proizvodnjo pokvarilo, bi označili tako, da bi ga ob robu tkanine prebarvali s barvo, ki je ne bi bilo moč odstraniti. Danilo Vuković

Proslava na Ostrožnem je bila VELIKA PREIZKUŠNJA

za naše prometnike, železničarje, saniteto in varnostno službo — Samo trije ljudje teže poškodovani — V vrvežu se je izgubilo 42 otrok

Ljubljana, 21. septembra Letošnja proslava na Ostrožnem, kjer se je zbralo približno 350.000 obiskovalcev, je naložila mnogo skrbi organizatorjem. Ni bilo namreč lahko vskladiti železniški vozni red, da je od sobote opoldne do ponedeljka jutraj odpeljal in pri peljalo iz Ostrožnega 70 posebnih vlakov in da je bil hkrati pomoten tudi vsakodnevni običajni promet. Ni bilo lahko držati red na cestah, po katerih je z vseh strani Slovenije vozilo proti Ostrožnemu na tisoče motornih vozil, in da je bil hkrati omogočen promet tudi v nasprotni smeri. Precej skrbi pa so imeli organizatorji tudi s tem, kako zagotoviti, da bosta v na pol za temnjemem gozdu Ostrožnega tisočglavi množici zagotovljena varnost in mir.

Skupno nič manj kot 42 milijonov kilometrov. Če bi to napravil en sam potnik v ravni črti, bi prepotoval tisočkrat okoli zemeljske oble. Na Ostrožnem se je mnogo ljudi spet našlo, oziroma srečalo, mnogo pa se jih je tudi »izgubilo«. Samo otrok je bilo 42, ki so se v morju množice nevede oddaljili in izgubili in so samo s pomočjo zvočnika spet našli zaskrbljene starše. Svojo organizacijsko sposobnost je poleg organov Ljudske milice in varnostne službe, ognjegašev, trgovine itd, pokazala tudi saniteta. Za primer potrebe so bile v pripravljenosti vse bolnice v okrajnih centrih in še zlasti vse ambulante itd. ob prometnih žilah proti Ostrožnemu. Na samem Ostrožnem pa je bilo v štirih ambulantah in eni bolnici v pripravljenosti 150 zdravstvenih delavcev z vso opremo. K

njim se je zateklo po pomoč 1.030 udeležencev, in sicer v glavnem za manjše stvari — aspirin proti glavobolu itd. Da ni bilo večjih nesreč in neredov, je pripisati samo politični zavesti udeležencev ter vztrajni in požrtvovalni službi organizacije. Seveda so pokazali ob tej preizkušnji svojo zavest tudi tisoči železničarjev, šoferjev in še posebno organi ljudske milice. Skoraj tri sto članov prometne milice je bilo razporejenih po križiščih, kjer so kazali smer, opozarjali na znake in skrbeli za varnost. Spremljali so udeležence na vlakih in dajali navodila potnikom. Le ob taki zavesti ljudstva in dobri organizaciji je možna taka proslava s toliko udeležbo, kot je zgodovina slovenskega ljudstva do sedaj še ni zabeležila. K. M.

Spet je prišla jesen, spet so trte rodile. Vinogradniki že težko čakajo začetka trgatve

Okrog 350 milijonov za zdravstvene investicije bodo drugo leto porabili v Ljubljani

Ljubljana, 21. sept. Včeraj je Svet za zdravstvo MLO Ljubljana obravnaval na seji med drugim tudi predlog predvidenih investicij v Ljubljani za potrebe zdravstva za prihodnje leto. Po tem načrtu, o katerem bo razpravljala še mestna skupščina, naj bi v Ljubljani porabili za gradnje in opremo zdravstvenih ustanov okrog 350 milijonov din. MLO in verjetno tudi okraj Ljubljana okolica bosta dala letos znatno pomoč za dograditev novega poslopja Poliklinike, ki bi po tem načrtu bila potem prihodnje leto dograjena. Siroški za dograditev in opremo bi po tem predračunu znašali okrog 200 milijonov din. Če bo načrt odobren, potem bo z 10 milijoni dokončan in opremljen otroški dispanzer. Na tem področju zdravstva pa se Ljubljani obeta še več novih pridobitev. Za novo gradnjo materinskega doma in dispanzerja za žene, bi namreč polovico stroškov, t. j. 45 milijonov, prispeval MLO, in sicer bi zgradili pri porodnišnji prizidek, vsa dela pa seveda prihodnje leto še ne bi bila gotova. Med večjimi nameravanimi investicijami sta še postavki za zdravstveni dom v Polju in v Siški. Za dom v Polju bo Svet še proučil načrte in nato predlagal določeno vsoto za gradnjo, o zdravstvenem domu v Siški pa smo v Ljubljani že precej govorili. Zvezi z nastajajočo komunjo. Za prihodnje leto naj bi MLO prispeval okrog 30 milijonov din, kajti potrebe v Siški po taki centralni zdravstveni ustanovi so zelo nujne, saj se je v zadnjih letih ta predel mesta izredno razširil, in bodoče pa bo velika tovarna Litostroj tudi še gradila delavska naselja tako, da bo tak ustanova res potrebna. Manjšše vsote bi bile potem potrebne še za ureditev okrevališča v Kraljevcu ter 7 milijonov za adaptacijo starega centralnega antituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani ter za pripravo načrtov za novo gradnjo, ki bo v bodočnosti nujno potrebna. Po preselitvi klinike bo dobil Dečji dom na razpolago dosedanje klinične prostore in preurejen diti bo treba tudi te. Del sredstev pa predvideva Svet za zdravstvo tudi za popravilo stare Poliklinike ter Materinskega doma na Viču in mestne dezinfekcije. M. N.

NAŠIM MLADIM BRALCEM

V TRETJI KLOPI

Ko so dozorele hruške, so si jih nadevali otroci v žepu in v borbi odšli v šolo. V vsako klop v razredu sta sedla po dva učenca. Toplo sonce jim je sililo skozi okno, za mizo pa je sedel učitelj in zapisoval njihova imena. Z vsakim učencem je zvezek,« je rekla Tinka, a Jera in potegnila njen zvezek k sebi in ji porinila svojega. Učitelj je slisal nemir in ju strogo pogledal. Majhna Tinka ni upala nič več reči. Napisala je najprej Jerino nalogo. Skoraj je že minila šolska ura, ko jo je končala. Hitro je

Potem pa je bilo v celem šolskem letu čisto drugače. Jera se ni nikoli spomnila učiteljevih besed. Za snago in red v razredu so krcbelj učenci sami. Vsak dan so učilnico pometli in obrisali prah po klopih. Tinkine majhne roke pa so bile za veliko metlo skoraj prešibke. Kadar je bila na vrsti, se je hitro utrudila, vendar je zbrala vse moči in pometala do koraja. Velika in močna Jera ji ni nikoli pomagala. Pozimi so otroci sami nosili snega iz dvorišča v razred. Tudi to je bilo za majhno Tinko težko delo in velika Jera ji ni nikoli pomagala. V čistem in toplem razredu so se učili. Pisali so računske naloge. Vsi so tiho računali, le Tinka in Jera sta šepetali. »Najprej napiši mojo nalogo!« je hotela Jera. »Rada bi pisala v svoj

pregovoril nekaj besed. Se pomel se je ustavljal v tretji klopi, v kateri sta sedeli dve deklici: velika in močna Jera in majhna pametna Tinka. Rekel jima je: »Vesel sem, ko vaju vidim v tretji klopi. Jera, ti si velika, lahko boš vedno pomagala majhni Tinki.«

Je šel Bahirov Tunek ono leto, ko so rodile slive namesto sliv češplje, v Lotmerk. In je šel kar tako in ga ni nihče vprašal, po kaj je namenjen in Tunek sam tega ni vedel.

Je bil Tunek fant, ki ga niso premogli Babinci in še Norščinci ne. Kajti je zmaknil doma očetu cigaro, ono, ki jo je svetu samo razkazoval. Je bilo cigare škoda in je pihal Tunekov oča pred se kar tako s praznimi usti.

Sredi poti se je Tunek spomnil, da bi bilo dobro zvedeti, kako je treba zadevi postreči, kajti Tunek se ni imel kadila v ustih, in bilo bi kaj nerodno, če bi videli Lotmeržanci, da je vtaknil cigaro v usta narobe, kajti Lotmeržanci niso kar tako in jih le stežka dohajaš, kadar zobljejo češnje in pijejo vino.

In potegne Tunek cigaro iz žepa in še kresilo, kajti v Babincih niso še hoteli poznati vžigalic. So drage preveč penez, kresilo pa je zastoj in ga lahko pobereš kar na cesti, suhe gobe pa rastejo po hrastih in slivah.

Je Tunek kresal, kresal in mu je veter pihal nasproti in odnašal vse iskre, ki so letele izpod kresala. »Kaj boš,« mu je dejal Tunek, čeprav se ni znal veter pogovarjati, »kaj mi nagajaš?« In se je čehak obrnil in mu je pihal sedaj veter v hrbet. Ampak s kresalom ni bila reč tako preprosta in je moral Tunek kresati še lep čas, preden se mu je vnela goba. No,

KLOPOTEC

Klipe klope, klipe klop, Hej, klopotec le v galop, zdaj sy grozdički že zlatijo, poncu se stadko smejijo. Zdáj ni časa več za spanje, na da sanje in dremanje. Le hitreje se zavrti, desem poj zoreči trtili! Oh, nikar, ti sapa draga, kaj srce mi še omaga, ko tako me v dir podiš nič počitka ne pušiš. Daj, daj sapa ulovim, da se zopet zavrtim! Le nikar mi ne govori, ker preveč me je na gori, veva je še zvrhan koš, več lenaril mi ne boš!

UGANKI

Bil v gozdu je doma, pozna ga zemlja vsa, saj v borbah slednji dan zmagoval je... (Partizan)

Mirno je v kotu ždela, kadar ni dela imela, a ko zadržal je boj, je zaregljala, da jol!

(Masinec)

Bahirov Tunek grev Lotmerk

(Iz Prlekije)

Je bil Tunek fant, ki ga niso premogli Babinci in še Norščinci ne. Kajti je zmaknil doma očetu cigaro, ono, ki jo je svetu samo razkazoval. Je bilo cigare škoda in je pihal Tunekov oča pred se kar tako s praznimi usti.

Sredi poti se je Tunek spomnil, da bi bilo dobro zvedeti, kako je treba zadevi postreči, kajti Tunek se ni imel kadila v ustih, in bilo bi kaj nerodno, če bi videli Lotmeržanci, da je vtaknil cigaro v usta narobe, kajti Lotmeržanci niso kar tako in jih le stežka dohajaš, kadar zobljejo češnje in pijejo vino.

In potegne Tunek cigaro iz žepa in še kresilo, kajti v Babincih niso še hoteli poznati vžigalic. So drage preveč penez, kresilo pa je zastoj in ga lahko pobereš kar na cesti, suhe gobe pa rastejo po hrastih in slivah.

Je Tunek kresal, kresal in mu je veter pihal nasproti in odnašal vse iskre, ki so letele izpod kresala. »Kaj boš,« mu je dejal Tunek, čeprav se ni znal veter pogovarjati, »kaj mi nagajaš?« In se je čehak obrnil in mu je pihal sedaj veter v hrbet. Ampak s kresalom ni bila reč tako preprosta in je moral Tunek kresati še lep čas, preden se mu je vnela goba. No,

potem pa je že šlo. Kmalu je gorla cigara in je Tunek nekajkrat zakašljal, mu je dim silil v nos in v grlo in ni bilo nič kaj prijetno takole pokaljevati. Se posebno ne, ko se mu je nabralo v ustih za kar cel sod slin in še pšenica je začela pred njim plešati in sonce se je vrtilo in v želodcu mu je tako čudno reklo. Ampak Tunek je bil Tunek in ne Nacek, ki še Lujzku ne upa pokazati fige.

Ko je bilo nekam vse zopet v redu in je Tunek videl, da cigara vendar ni tako huda reč, kot so ga učili v šoli, jo je mahal dalje. In ker se je pozabil obrniti, jo je sekal namesto proti Lotmerku nazaj proti domu.

»Glej ga zlomka,« si je dejal Tunek, »toti Lotmerk pa je čisto podoben našim Babincem. Ker je bil Lotmerk, ki ni bil Lotmerk, vedno bliže, je Tunek zopet nakresal cigaro in pihal in pihal, da se je bilo skoraj bati, da bodo pridrveli babinski gasilci na pomoč, kajti je bil Tunek ves v dimu.

Ze je prišel do prvih hiš in oči so mu skoraj zlezle iz glave, tako debelo je gledal Lotmerk, ki ni bil Lotmerk.

»Paj, to pa je res čudno, da je Lotmerk tako čudno podoben našim Babincem,« je rekel fant prvem, ki ga je srečal.

»Se ti meša, Tunek,« ga je vprašal človek, ki je bil tako začuda podoben onemu človeku iz Babinec, »pa še cigaro kadiš, ti smrkolin!«

Tunek pa si je mislil svoje, kajti o Lotmeržancih je slisal le redko katero pametno. In je šel dalje. Hudo ga je mučila radovednost, če imajo tudi v Lotmerku takšno kučo, kot jo imajo oni

in Babincih. In res, glej jo, tam za onim voglom stoji. Do pike je taka, kot je njihova v domači vasi. In se je Tunek čudil in se

menil! Tinka se je branila, a nič ni pomagalo. Jera je potegnila njen risalni list k sebi, svojega pa je porinila njej. Učitelj ju je strogo pogledal in Tinka je umolknila in risala najprej Jeri, potem, ko je bilo šolske ure že skoraj konec, še sebi.

Tretji dan so pisali spis in potem so zopet računali in zopet risali in vedno je pisala in risala za Jero Tinka.

Učitelj je Jero hvallil. »Tvoje naloge so odlične in tvoje risbe so lepe.« Tinki pa je rekel: »Bolj se boš morala potruditi. V tvojem zvezku je packa in nekaj računov nisi napisala. Tudi risati boš morala boljše.«

Velika Jera se je smejala, Tinka pa je molčala in ji je bilo hudo.

Tisto leto pa se je Tinkin oče z vso družino odselil iz vasi. Tinka se je v šoli poslavljala in velika Jera je na ves glas zajokala. Učitelj jo je vprašal: »Zakaj tako jočeš?«

»O, kdo mi bo sedaj pisal naloge, kdo mi bo risal in kdo bo računal namesto mene?«

Zdaj je učitelj vse razumel. Pobožal je Tinko po lasih in rekel vsem v razredu: »Tinka je majhna, a pametna. Učila se je in nekaj zna. V drugi šoli ji ne bo težko. Jera pa je velika in močna tako, da je lahko strahovala majhno Tinko. Pametna pa ni. Nicesar se ni naučila. Moč brez pameti pa ne pomeni dosti.«

Ela Peroci

Zadovoljstvo bo šele tedaj, ko bodo imeli dobrote v rokah

LOVSKE LAŽI

Srečata se dva lovca, pa prvi prvi drugemu: »Ej, bratec, ko bi vedel kaj se mi je včeraj zgodilo! Psi so prignali zajca, jaz pa nisem imel nabite puške. V tej nesreči sem se nečesa domislil: Splezal sem na češnje in nabral sadja. Pojedel sem češnje in s koščicami

nabil puško. Potem sem streljal na zajca.«
»To pa res ni nič takega!« pravi drugi. »Sel sem skozi gozd in srečal medveda. Takoj sem nameril puško nanj — toda — kaj še, puška je bila prazna! Nič ni pomagalo, moral sem bežati. Medved pa za mano! Prignal me je v ozko sotesko: na obeh straneh visoke skale, pred menoj je ležalo deblo. Dal sem puško v zobe in stekel na deblo. Ko sem bil v sredini je že stal pred menoj drugi medved!«
»In kaj se je potem zgodilo, nesrečnež?« je nestrno vprašal prvi.
»Kaj neki, bratec,« je dokončal drugi, »raztrgala sta me na drobne kosce tako, da nihče še danes ne ve za moj grob!«

čahal in strmel v toto kučo. In sam zlomek ga je odnesel še vanjo. Komaj je prestopil prag, ga je že zagledala mati: »Ti cigan, kje pa hodiš? Za božjo voljo, pa še cigaro imaš v ustih. Takoj ven z njo, ti smrkolin!«

Tunek pa se je smehljaj in brez besede gledal v mater.

»Zini, cigan, in zakaj se mi režiš! Tunek pa nič. Zdáj pa je pograbila mati brezovo metlo in že je zletelo prek Tunekovega hrbita.

»Kaj me vendar bijete,« se je spet zarežal Tunek, »saj nisem vaš sin!«

»O sveta Genovefa,« je zajejala mati, »Tuneku se je zmešalo! Tunek pa jo je pri priti popihal, kajti je videl, da pripravila mati škap vode. In jo je hitro ucvrl skozi vas. Za njim pa Babincarji in še domači Kastor.

Tunek pa je bil hitrejši in je ušel iz Lotmerka, ki ni bil Lotmerk. In je še rekel: »Kako čudni ljudje so v totem Lotmerku. Sama sreča, da nimamo takih v naših Babincih!«

Najbolj vesel pa je bil, da nima tako hude matere, kot je ona v Lotmerku, ki ni bil Lotmerk. Pa veste, zakaj ne? Jaz še nisem uganil!

TINČKOV RDEČI ROBEC

Na dvorišču so se igrali otroci. Stali so v krogu. Enega so poslali v stran. Ko se je vrnil, je moral uganiti število, ki si ga je medtem izbral krog.

Sedaj je bila že drugič Lenka na vrsti. Igre ni poznala, pa števila ni uganila. In to jo je jezilo. Čutila je, da ji privoščijo. Rada si je namreč domišljala, da je nekaj več. Ze z lepimi oblekami je izstopala. V žepu predpasnika ji je vedno kot gizdavi krmarič žvenketal kakšen dinar.

Spet so jo poklicali v krog. Stopila je k prvemu. Roke mu je morala položiti na lica in mu pogledati v oči. Ko je to storila že pri treh, še vedno ni uganila števila. Otroci so se ji smejali. Lenki pa je trma zasolila oči.

Prišla je do Tinčka. Majhen deček je tičal v velikih, zakrpanih hlačah. Njegovo srce so pred njim nosili že trije bratje. Ko mu je Lenka pogledala v obraz, je odmaknila roke in zavpila: »Ta si naj na najprej obriše nos! Fuuj!«

Vsi so pogledali Tinčka.

»No, Tinček, obriši si nos!« ga je dregnil še sosed. »Obriši si nos! Obriši si nos!« so mu zdaj prigovarjali tudi drugi.

Tinček je zmedeno zrl vanje, kot da ne ve, kaj mu je storiti in njihove besede so mu padale na senca in lica kot kamenje... Lenka je začutila, da so otroci

spet na njeni strani. Zato jih je še bolj podžigala proti Tinčku. »Veste kaj, robca nima. Čisto gotovo ga nima...! He!«

Tinček je še vedno stal kot okamenel. Njegove oči so plaho in proseče blodile od obraza do obraza. Tedaj mu je Lenka segla v žep. Z dvema prstoma je začela vleči iz njegovega žepa veliko

rdečo krpo. Mati mu jo je dala za robec...

Tinčku so kapale velike solze po licu.

Otrokom pa se je zdelo, da se tista rdeča krpa širi in širi in da se že kot velik, črn oblak preteče razteza čez nje...

Lenka je zbežala, otroci so se nehali smejati. L. Suhodolčan

Vsak večer

O, kako bi se smejala, če bi se le smela, ko pa vsak večer prav z mano je toliko dela.

Naprej mamica mi roke in obraz umije, potlej jem, pa brž me mama v nočno srajčko skrrije.

In že vem: »Zdaj lahko noč reci tu, mamit!« In, če je pri nas še teta, tu ti teta Ani.

Ko že v posteljico ležem, prav tedaj priklati se toliko smešnih misli, da ne morem spati.

Mamica me ujčka, ziba, očka nekaj brunda, tetka Ana mi prinese še medvedka Dunda.

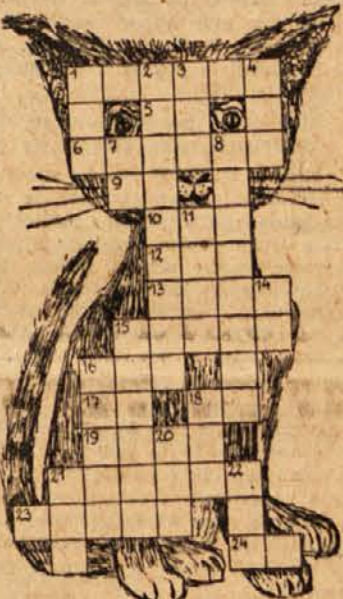
Sučei se vsi krog mene: »Lj. bica, zaspi želi!« Ali spanček se boji me, si ne upa bliže.

Mamica, hudo že trudna, vzdihuje in toži, očka pa po zadnji plati kakš mi naloži.

O, kako bi se smejala, če bi se le smela, ko pa vsak večer prav z mano je toliko dela.

M. Kvas

Križanka »MUCEK«

Vodoravno: 1. jušni sadež, 5. latinski predlog, 6. del noga, 9. pogojnik, 10. kralica za narodno osvobodilno gibanje, 12. obadva, 13. večba, 15. ne spim, 16. zajec (srbohrvaško), 17. del kolesa, 18. znak za prvo litij, 19. del stopala, 21. pisatelj izpod Gorjančev, 23. heroj, 24. ploskovna mera.

Navpično: 1. preprosto orožje, 2. sladka pijača, 3. vzvišene lirsko pesmi, 4. č. 6. 7. pri. poleg, 8. porodni, 11. nadležna žuželka, 14. začetni slovenskega posnika, 15. del stavka, 16. neprijeten, 18. industrijska rastlina, 20. tesno poleg, 21. nedomaš, 22. otroško ime za očeta.

KULTURNI OBZORNIK

Družbeno upravljanje in naše šole

Letos bodo uvedli družbeno upravljanje v vse splošnovzgojne in strokovne šole v Sloveniji

Redkokatero področje je družbeno tako občutljivo in je pri njem neposredno zainteresiran tako širok krog ljudi kot je šolstvo. Zato je razumljivo, da se je zamislil o družbenem upravljanju šol začela porajati že s prvimi oblikami samoupravljanja. Lani je v Sloveniji že mnogo šol dobilo svoje samoupravne organe, v letošnjem letu pa bo družbeno samoupravljanje uvedeno v vse splošnovzgojne in strokovne šole.

PRVI USPEHI

V šolskem letu 1953-54 so imele v Sloveniji v 10 okrajih vse šole šolske odbore, v 5 okrajih je bilo družbeno upravljanje vpeljano je v nekaterih šolah, brez samoupravnih organov pa so bile šole v okrajih Sočanja, Murska Sobota, Ljutomer in Sežana.

Lani so bili šolski odbori izbrani navadno na roditeljskih sestankih in so jih sestavljali predvsem starši in prosvetni delavci. Delali so na temelju okrajnih navodil. Te so izdali Sveti za prosveto, v nekaj primerih pa so jih potrdili oz. sprejeli tudi okrajni ljudski odbori. Večina teh šolskih odborov se je ukvarjala predvsem z materialno platjo šole, in le v redkih primerih so obravnavali tudi vzgojne probleme. Na splošno je treba reči, da so se ti odbori dobro obnesli, saj je z njihovo pomočjo širši krog ljudi zvedel za probleme šole, predvsem gospodarskega značaja, gospodarske organizacije pa so z velikim razumevanjem pomagale pri urejanju materialnih vprašanj. Vrsta novih šol, ki so bile odprte pred kratkim, je tudi deloma odraz aktivnosti šolskih odborov, hkrati pa tudi odraz razumevanja raznih gospodarskih organizacij, ki so h gradnji in popravilu šol mnogo prispevale.

NE SAMO ZA REŠEVANJE GOSPODARSKIH VPRAŠANJ

Kjer je bil šolski odbor sestavljen iz politično razgledanih ljudi, je razen gospodarskih vprašanj reševal še razne druge naloge, n. pr. glede prosvetnega kadra, učnega načrta itd. Temu naproti je bilo tu in tam čutili težnjo učiteljskega, da se ti šolski odbori na ta področja ne bi spuščali in da bi bili samo v pomoč šoli pri reševanju gospodarskih vprašanj. Na sploh lahko rečemo, da je bila lani praksa dela šolskih odborov zelo neenotna in to tudi tam, kjer so imeli napačno v pravnih krogih. Družbeno upravljanje v šoli se ne more zreducirati samo na gospodarska področja, temveč mora nujno segati tudi na družbeno področje vpliva in pomen šole.

SESTAV IN NALOGE ŠOLSkih SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Svet za prosveto in kulturo LRS je že lani začel razmišljati, kako bi delo teh šolskih odborov poenotil. Ob koncu šolskega leta je bil sestav-

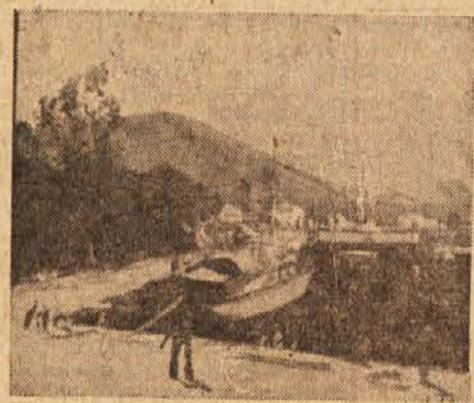
ljen osnutek predpisa, ki naj bi vse pozitivne izkušnje dela šolskih odborov utrdil in okreplil proces njihove rasti. Ta osnutek je bil predložen izvršnemu svetu in bo o njem skupščina LRS razpravljala že na prihodnjem zasedanju.

Po tem predpisu bo na vseh splošnovzgojnih in strokovnih šolah v Sloveniji z novim šolskim letom uvedeno družbeno upravljanje. V šolskih odborih pa odslej ne bodo samo starši in prosvetni delavci, temveč predvsem predstavniki tistih družbenih sil, ki imajo interes na oblikovanju mladega človeka. To so predvsem množične organizacije, starši, prosvetni delavci in posamezniki, ki so po svojem konceptu povezani z življenjem mladine. Naloga šolskih odborov bo prvenstveno vskladiti vzgojne cilje doma in šole

in predlagati Svetom vse ukrepe, da bo delo v šoli bolj uspešno. Šolski odbori pa ne bodo mogli neposredno posegati v strokovno delo, kot n. pr. v ocenjevanje, pedagoške prijeme. Zato imajo šole učiteljski zbor, ki po svoji strokovni usposobljenosti lahko te stvari obravnava.

Ze lani je bilo očito, da so šolski odbori koristno vplivali na razvoj šolstva. Še bolj se bo to poznalo letos. Svet za prosveto je že dal navodila vsem okrajnim svetom, izvršni svet LRS pa okrajnim ljudskimi odborom, kako je treba pripraviti izvolitve organov družbenega upravljanja v šolah. Ko bo Ljudska skupščina sprejela zakonski predpis, bodo povsod takoj izbrali šolske odbore. S tem bo velik del šolstva v Sloveniji v rokah družbenega upravljanja. G. G.

IZ ALBUMA JUGOSLOVANSKIH UMETNIKOV

Zivko Stejsaviljevič, Luka v Budvi

Kulturne beležke

KULTURNI VOZNI RED

Werner Stein še je lani obširnega dela, za katerega je potrebno temeljito poznavanje vseh področij človeškega življenja. V uvodu njegovega dela »Kultur in ihr Platz« je rečeno, da lahko uporabljamo različne urejalne principe, ako hočemo v zapovednosti in obenem istosčasnost doseči primerjavo razvoja človeškega duha in zgodovinskega dogajanja. Ker tipografsko oblikovanje omogoča pregled dogodkov, ki se odigravajo ob istem času na dozevnem in na prostnem področju, se je pisatelj poslužil najbolj primernega kronološko-simptomatičnega principa. V 7 sosednjih rubrikah je na 130 straneh zajeto celotno svetovno dogajanje: politika, književnost, dramatika; religija, filozofija, vzgoja; upodabljalna umetnost, film; glasba; znanost; tehnika; gospodarstvo, vsakdanje življenje. Kajpak so pri tako obširnem delu tudi razne pomankljivosti: na primer romani Courthila-Malere ne spadajo med »pomembnejše date kulturne zgodovine; prav tako bi bilo želeli, da bi zlasti pri novejših dogodkih bil letu dodan tudi dan in mesec; kdaj je bila na primer konferenca v Jaltit Vseokor knjiga dosega namen: sili k razmi-

šljanju o globlji vzhodni in povezanja zgodovinskih dogodkov, ustvarjanja človeškega duha, gonilnih sil človeškega napredka. Naše stoletje je stejejo za tehnično stoletje, zanljivo pa je na primer, da ostajajo v letih 1933, 1941 ali 1948 rubrike za tehnično prazne, medtem ko je bilo leta v izobilju novih del na področju umetniškega ustvarjanja. V dodatku prinaša knjiga še zvišjeje v številnih, ki vsebuje mnogo statističnega materiala.

SPOMINI FILMSKEGA REZISERJA

Znan filmski režiser Ludwig Berger pripoveduje v svoji knjigi »Wir sind dem die Träume sind« (Smo iz snaka snovi kakor naše sanje) o svojem razgibanem režiserskem življenju. Berger opazuje svet in delo z oči komornega glasnika. Njegovo hrepenenje je bilo, filmati pravilice. (Njegova sta filma »Pepek« in »Bardadski lopov«). Njegovo ustvarjanje je bilo povezano z dobo, ki je za vedno minila. Sam je išel iz okolja v začetku našega stoletja. Njegova mati je študirala pri Carl Schumannu in poznala je Brahmsa, njegov oče je bil tudi glasbeni talent, Mozart in Shakespeare sta pripeljala mladega Bergerja v gledališče k Reinhardtu v Berlin. Pozneje je postal slaven po svojih filmih, Hollywood ga je razočaral in ga je imenoval »ocean goljufije ter karakteriziral z besedami: »Carlzem filmskih poskušev ni na nič skupnega s spomenikom svobode v newyorškem pristanščini«. V njegovih filmih sta sodelovala tudi Janus in Garbo. S prihodom Hitlerja na oblast je ošel na Holandsko. V Parizu je ponovno režiral »Valčekov sen«, ki ga je napravil slavnega, to pot v govornem filmu. »Trois valses« (Trje valčki) z glasbo Oskara Straussa je bil velik uspeh. Nikolai se ni sprizgani z odtujenostjo domačini (danes živi Bejrlin) in zaključni akord njegovega dela je modro spoznanje: »Tako je prišlo tudi spoznanje, da življenje brez materinske ni nobeno življenje. Jezik je skorja življenjskega drevesa. Z vsakim letom se razvira trdnje, trdnje na znotraj in nazven...«

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PO VII. KOLU SAHOVSKE OLIMPIADE V AMSTERDAMU

Jugoslovani na tretjem in četrtem mestu

Pirc je po brezuspešnem odporu predal partijo Botviniku — Vprašanje drugega in tretjega mesta še ni odločeno

(Od posebnega dopisnika »Borbe«) Amsterdam, 21. septembra.

Gligorič je že ob 10. uri dopoldne brez nadaljevanja remiziral s Smislovom, ki je predlagal, naj bi si razdelila točko. Ob stanju 1,5:1,5 sta nadaljevala borbo svetovni prvak Botvinik in naš velemojster Pirc. Nekaj časa je bilo videti, da je Botvinik nevozen. Nikakor se mu ni posrečilo najti poti k zmagi. Sele ob 13. mu je uspelo z učinkovito kombinacijo zlomit odpor našega velemojstra. Potem ko je še nadalje izgubil figur, je Pirc predal partijo v 67. potezu. Tako je naša ekipa podlegla z rezultatom 1,5:2,5.

Naša moštva, ki sta imela bele figure, Fuderer in Gligorič sta priselila iz dveh partij poldrugo točko. Neuspeh smo doživeli na prvi in tretji deski, kjer sta Pirc in Trifunović igrala s črnimi figurami. Oba sta v Niemočevci indijski obrambi uveljavila slabe sisteme, in nasprotnika sta ju že ob otvoritvi v strateškem oziru nadgrala. Izbor Niemočevčeve indijske obrambe je bil že zato nevaren, ker to otvoritev mnogo igrajo na ruskih turnirjih in tam so številne variante natančno preskislali. Rezultati ostalih dvojbojev, ki so bili danes zaključeni: Argentina—Velika Britanija 3:1, Madžarska—Nizozemska 3:1, CSR—Bolgarija 2,5:1,5, Zahodna Nemčija—Islandija 3:1.

Stanje po osmem kolu: SZ 2,5, Argentina 2,0, Jugoslavija in Zah. Nem-

čija 19,5, CSR 18,5, Madžarska 18, Izrael 17,5, Nizozemska 16, Bolgarija 11,5.

Svetovni prvak Botvinik

Svedska 9,5, Anglija 9, Islandija 8,5. Dvojboj v tolažini skupini so se končali tako: Grčija—Švica 3:1, Avstrija—Norveška 3:1, Kanada—Finska 2,5:1,5, Danska—Francija 3:1.

V tolažini skupini je stanje po osmem kolu na lestvici naslednje: Kanada 22,5 (1), Avstrija 22,5, Danska in Švica po 20 itd.

Jutri igrajo v devetem kolu Jugoslovani proti Argentini. Jugoslovanom gledalci drugega in tretjega mesta ne kaže rožnato. Po koncu so nam ostali še težavni dvojboji z Zahodno Nemčijo, Argentino in CSR. Čeprav so Madžari trenutno na šestem mestu, so zelo nevarni konkurenti za drugo mesto, ker imajo pred seboj dvojboja s slabimi ekipama — Svedsko in Anglijo in je lahko samo Izrael v zadnjem kolu Madžarom huda ovira.

Kot nas, tako tudi Argentino čakajo še trije tudi dvojboji, in sicer proti nam, Izraelu in Zah. Nemčiji. Najtežavnejše dvojboje bo imela Zahodna Nemčija, tako da na njo, da bo obdržala svoj sedanj položaj plasman na lestvici.

Jutri bo od dvojboja z Argentino odvisno, kako bo naša ekipa napredovala. Kapetan naše ekipe je dejal: »V prvi tretjini turnirja so Jugoslovani odlično igrali, v drugi tretjini pa so splošno začudenje in brez občutnega vzroka znatno odpovedali. Na končni plasman bo odvisen od tega, kako se bodo naši moštvi borili v zadnjih treh kolu. Ne papirni račun, temveč samo dobra igra nam lahko pomaga.« O. Nedeljković

»Pucovska« partija

V X. kolu II. splošinskega turnirja na Rabu je mednarodni mojster Stolan Puc odigral tole »pucovsko« partijo:

Beli: Kruc (Branik) Črni: Puc (Kranj) 1. d4, c5 2. d5, e5 3. e4, d6 4. Sc3, Sf3 5. f4, e5 6. Lf4, g5 7. Lg3, g6 8. h4, h5 9. h4, Se5 10. Le5, de 11. Sf3, g4 12. Se5, Ld6 13. Sd3, Lg3+ 14. Sf2, Dd3 15. Dd3, Dd6 16. Se2, Le5 17. Dd5, Dd4 18. a5, c2 19. Dd3, Tf6 20. Srd1, Ld7 21. Sd3, b5 22. ab, Dd4 23. Sd1, Tc8 24. Tc8, Lb5 25. Sf4, Dd2 26. Lg2, c3 27. Tc8, Dd4 28. Sd3, Lg3+ 29. Kd2, Dc7 30. e5, Ld3 31. cd, De3 32. Dd4+ 33. Dd4, Td3 34. Kc3, Tg2 35. Dd5, Dd3, Dd4, Lg7 37. Td4, Lb6+ 38. Td6, Sd6 39. Sd5, Sf5 40. e4, Tg3+ 41. Ke4, Sd6 42. Kf4, Tf3+ 43. Kf4, Tf5+ 44. Kf6, Sc4; in belt se vda.

»Od Triglava do Jadrana«

dvoetapna kolesarska dirka 25. in 26. septembra

Letos bo že tretjič ta za mednarodno etapno dirko »Po Hrvaški in Sloveniji« najpomembnejša kolesarska prireditelja, ki jo pod pokroviteljstvom čimposila »Slovenski Jadranski organizacija« Koprski »Proleter«. Prva etapa bo začeta v soboto, 25. t. m. v Boveu in bo šla skozi Kanal, Solkan, Novo Gorico, Ajlovočino, Vipavo in Razdrto k cilju v Postojno. Start druge etape bo naslednji dan, 26. t. m. Razdeljena bo v dve poletaji. Na prvo do Sežane (30 km) pojejo s posameznim startom, t. j. z dveminutnim predledkom. Po nekajurnem postanku Lodo skupaj odbrzeli na drugo poletajo, ki bo šla iz Sežane skozi

Divačo v Hrpelje, Kozino, Crni kal, Rižano, Koper h končnemu cilju v Piran. Celotna proga znaša 295 km. Za to pomembno etapno dirko vlada posebno med prebivalstvom krajev, skozi katere bo potekala, precejšnje zanimanje. Prireditelji je, kakor vedno, tudi letos posrbel za lične praktične in spominke nagrade, a katerimi bodo nagradjeni tako posamezniki kakor tudi moštva. Poleg drugih določenih tekmovalni, bo št. tudi tri dve etapi šteli za točkovanje k letošnji »ranglisti« najboljših desetih dirkačev Jugoslavije. (M. r.)

KOSARKA

Turški prvak premagan v Mariboru

BRANIK — GALATA SARAJ 56:33 Maribor, 20. septembra

Danes so pod reflektorji pred tisoč gledalci, Branikovi »kosaški«, okrepilni z nekaterimi igralci Zeleznice, v zelo dobri igri premagali prvaka Turčije Galata Saraj iz Carigrada. Tekma je bila zelo razburljiva in tudi zanimiva. Najbolji je ugajal reprezentant Turčije Jaludin Granit, ki je tudi dosegel največ — 23 košev. Pri domaćem moštvu so se odlikovali Kamer (12 košev), Cirer (11 košev), Dameu (10 košev) in Voučina (9 košev).

Branik je Carigradanom pokazal tudi lepote Pohorja in Turki so bili s prijateljskim sprejemom nadvse zadovoljni. (B.)

ZVEZNA ATLETSKA LIGA

Kladivar prvi v zahodni skupini Crvena zvezda pa v vzhodni

Minul teden je bilo tretje in hkrati zadnje kolo zvezne atletske lige za člansko. V programu je bilo določeno, da bodo nastopile vse moške in ženske ekipe, tako zaradi proslave na Ostržnem so odpadli ženski troboji, ki bodo to nedeljo v Varaždinu in Beogradu. Odločili so tudi dvojbo vjvodinskih klubov Vojvodine in Spartaka.

Ostali dvojboji so se zaključili brez presenečenj. V glavnem so zmagali favoriti. Izjema je edinole poraz Dinama proti Mladosti. Po teh dvojbojih je znanih pet finalistov, in sicer Crvena zvezda, Partizan, Kladivar, Mladost in Dinamo. Vprašanje šestega finalistu bo odločeno v dvojboju med Spartakom in

Vojvodino, medtem ko bodo sedmega finalistu določili na podlagi rezultatov, ki so jih dosegli ostali klubi v številne tudi zadnje plastrane ekipe Zvezne lige.

LESTVICI

Table with 4 columns: Team, Points, Goals, etc. West group: Kladivar 3:0 312:237 6, Mladost 3:2 1 274:275 4, Dinamo 3:1 2 267:239 4, Odrad 3:0 3 223:194 0. East group: Crvena zvezda 3:3 0 329:219 6, Partizan 3:2 1 315:223 4, Vojvodina 2:0 2 134:223 0, Spartak 2:0 2 122:242 0.

Težave celovškega gledališča

Kakor posnemamo iz graškega dnevnika, je direktor celovškega Mestnega gledališča Teo Knapp navsil nujen poziv na celovško prebivalstvo, da bi zagotovilo obstoj gledališča z bolj pogostim obiskom. V pretekli sezoni, ki se je končala 31. julija, je štvalo obiskovalcev v primeri s prejšnjo sezono (135.700) padlo za 17%. Kakor je v svojem predredu sporočil direktor Knapp, je dalo celovško gledališče v sezoni 1953-54 32 premiere in skupaj 245 večernih predstav, 7 za otroke, 3 za dijake, 3 plesne večere, 1 spominjsko svečanost v spomin Tolstoju in 6 tujih gostovanj. Medtem ko veljajo te številke za veliko hišo, je bilo v komornem gledališču 76 večernih predstav, 2 spomin-

jski svečanosti, 5 dijaških predstav, ter po en večer razlage ter diskusije, s skupaj 16.000 obiskovalci. Celovški ansambel je dalje 12-krat gostoval v Beljaku in 14-krat v drugih krajih Koroške. Eno predstavo je dalo celovško Mestno gledališče v Udinu in dve v Ljubljani, skupno torej 379 predstav. Da bi se dvignil obisk, je celovški gledališki ravnatelj za to sezono, ki se je začela pred nekaj dnevi, napovedal akcijo pod geslom »obisk gledališča za kinematografske cene«, in sicer z gledališkim abonmajem. Kdor se olčeva za obisk 20 predstav v Mestnem gledališču po cenah od 8,50 šillingov navzdol, dobi podarjeni še dve predstavi v Komornem gledališču.

ROMAIN ROLLAND

Jean Christophe v Parizu

Odlomek iz romana

najst let, ki sta spala z istim dekletom. Tretji dan je bral zgodbo o bratu, ki je spal s sestro. Četrty dan o dveh sestrah, ki sta spali skupaj. Peti dan... Peti dan je z gnusom zalucil list proč ter dejal Sylvainu Kohnu: »Ah, lejte, kaj pa vam je? Ste bolni?« Sylvain Kohn se je zasmeljal in rekel: »To je umetnost.« Christophe je zmignil z rameni: »Vi brijete norce iz mene.« Kohn se je še bolj smejal. »Nikakor ne. Raje pogledjte tole.« Pokazal je Christophu nedavno anketo o umetnosti in morali, iz katere je sledilo, da »ljubezen vse povečuje«, da je »čutnost kvas umetnosti«, da »umetnost ne more biti nemoralna«, da je »moralna dogovor, ki ga je vsilila jezuitska vzgoja« in da šteje edinole »veličina Poželjenja«.

Vrsta literarnih spričeval je v listih potrjevala neomadeževanost romana, ki je opisoval šege zvodnikov. Nekateri izmed branilcev so nosili največja imena v književnosti, ali pa so bili zvizi-danih kritiki. Družinski pesnik, meščan in katolik je dajal svoj umetniški blagoslov zelo skrbnemu opisu grških opolzkih šeg. Lirične reklame so povzdigovala romane, v katerih se je marljivo razkazovala Razuzdanost v vekovih: Rim, Alek-

Christophe ni poznal vsega ozadja te žalostne obrti; in če bi ga bil poznal, bi ne bil prizanesljivejši: kajti nobena stvar na svetu ne more opravičiti umetnika, da prodaja svojo umetnost za trideset srebrnikov...

»Niti zato ne, da zagotovi blaginjo tistih, ki jih ljubi?« »Niti za to ne.« »To je nečloveško.« »Ne gre za to, da si človeški, ampak za to, da si človek... Človeški!... Bog blagoslovi vašo človeškost z živo jezo!... Ne moreš ljubiti hkrati dvajset stvari, ne moreš služiti raznim bogovom!« V svojem z delom izpolnjenem življenju Christophe ni bil prestopil obzorja svojega nemškega mesteca; ni si mogel predstavljati, da je ta umetniška pokvarjenost, ki se je razkazovala v Parizu, skupna skoraj vsem velemostim; in v njem so se prebujali podedovani predsodki »čiste Nemčije« proti »latinski nemoralnosti«. Sylvain Kohn ni bil zlahka oponašal tisto, kar se dogaja v bregovih Spreje in strahovito gnilobo izbrancev cesarske Nemčije, katere robotat je naredila sramoto še gnusnejšo. Toda Sylvain Kohn ni mislil, da bi s tem koval svojo korist; saj je bil od nje prav tako malo prizadet kakor ostali pariških šeg. Porogljivo je mislil: »Vsak narod ima svoje navade; in naravne so se mu zdelo navade sveta, v katerem je živel: Christophe si je pač lahko mislil, da so prava narava tega plemena. Torej se mu je zdelo prav kakor njegovim rojakom, da je videl v gnojnem tvrtu, razjedala intelektualno plemstvo vseh narodov, lastni greh francoske umetnosti, madež latinskih plemen. (Nadaljevanje prihodnje)

Slovenski knjižni zavod v Ljubljani je v prevodu Silvestra Škerla postal na trg že dve od štirih napovedanih knjig znamenitega romana francoskega pisatelja Romaina Rollanda (1868-1944) »Jean Christophe«. V tem obsežnem delu, ki je v zadnjih desetletjih osvobilo svet, zastatino dvojje navdihov: z ene strani glasbo, zlasti se genialno osebnost Beethovna, z druge strani pa stoletni, v vojne konflikte prihajajoči spor med Francozi in Nemci. Osrednja osebnost tega romana, nemški skladatelj Jean Christophe Krafft, odide zaradi razmer v domovini čez mejo, v sosednjo Francijo. Tu se naseli v Parizu in doživlja ne samo raznotere dogodke velemstva, marveč tudi dobre in slabe strani francoskega človeka, prav posebno pa francosko glasbo in njen razvoj. Vsa dela prevana ne le lepota muzikalnih navdihov, marveč tudi plemenitost moralnih idej. — Odlomek, ki ga prinašamo za naše bralce, govori o tem, kako se je glavni junak povesti seznanjal s pariškimi kulturnimi pojavi. (Jean Christophe, V. knjiga, Semeni, slov. izdaja II., stran 307-327.)

Sprva se je Christophe seznanjal s francosko književnostjo svoje dobe po dnevnikih — kakor milijoni ljudi v Franciji. Ker se je hotel čim hitreje prilagoditi pariški miselnosti, hkrati pa se izpopolniti v jeziku, je sklenil, da bo kar največje prebral tiste liste, ki so mu jih označili za najbolj pariške. Prvi dan je bral med raznimi grozljivimi dnevnimi dogodki, ki so zavzemali v besedi in podobi več stočpevec, zgodbo o očetu, ki je spal s svojo hčerjo, staro petnajst let; zadeva je bila prikazana kot povsem naravna in celo še dokaj ganljiva. Naslednji dan je bral v istem listu zgodbo o očetu in sinu, starem dva-

DNEVNE NOVICE

Novost na našem trgu je JELA sol za kopeji, Osvežuje, jača in krepi živce. Dobi se v drogerijah in parafarmacijah.

Cisti svoj štedilnik samo s KROMOM PRASKOM. Z malim trudom bo imela vzorno čist štedilnik. Zahvala originalnem zavitek. Gnitje krompirja preprečuje KROSAN. Zato vsakdo svojo zelnico posipa s KROSANOM. Imajo ga vse drogerije, semenarne, zadrage itd. FLEX — FLEX — FLEX gre od ust do ust. Cisti idealno vse madeže masla, olja, smole, znojia itd. Dobi se v vseh drogerijah.

Zelite odlično kolonsko vodo? Potem samo

SOUVENIR

SOLSTVO

Zveza ljudsko-prosvetnih društev okraja Ljubljana obvešča, da bo vstopovanje in prijave v Glasbeno šolo za ljudske instrumente (harmonika in kitara) za začetnike in lanske učence dnevno od 10 do 12 in od 15 do 18 v prostorih Zveze ljudsko-prosvetnih društev, Cankarjeva 8-III, soba 149, in sicer do 2. oktobra. — Redni pouk se začne predvidoma dne 4. oktobra.

Vpis na višjo pedagoško šolo bo za novince od 27. sept. do 2. oktobra, vpis v 3. oziroma 5. semester pa od 27. septembra do 9. oktobra. Pričetek predavanj bo 11. oktobra.

Umrlj so v Ljubljani

Vidmar Fani, gospodinja, Pogreb bo danes ob 17. uri na Zalah. Kirschner Pavlina, upokojenka. Pogreb bo danes ob 17. uri na Zalah.

Za vedno nas je zapustila naša ljuba sestra in teta

Roza Velkavrh nameščenka

Pogreb bo v sredo, 22. septembra 1954 ob 16. uri z Zal — Franciškove mrliške vežice. Ljubljana, 20. sept. 1954. Zalujobi: mama brat in sestre ter ostalo sorodstvo.

SINDIKALNA PODRUŽNICA MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA SPOROČA, DA JE UMRLA NJENA ČLANICA
ROZA VELKAVRH
DRAGO TOVARIŠICO IN VESTNO SODELAVKO BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

INDUSTRIJA KOVINSKIH IZDELKOV
MARIBOR — CESTA ZMAGE 13
razpisuje mesto
vodje konstrukcijskega oddelka
Pogoj: inženir kovinske stroke
PONUDBE POSLATI NA NASLOV: INDUSTRIJA KOVINSKIH IZDELKOV, MARIBOR, CESTA ZMAGE 13

PRVI DNEVI V ŠOLI

Ime mu je bilo Jim, bil je edini sin dr. Louisa Davyja iz 117. stanovanja v Mattejevem stanovanjskem bloku in danes je šel prvič v šolo. Njegov oče je bil Francoz, debeluhast, krepak mož stiri desetih let. Mati mu je bila umrla ob porodu. Edino žensko bitje, ki je skrbelo zanj, je bila švedska gospodinja Amy. Amy ga je tudi oblekla v praznjo obleko in spremila v šolo. Jim je imel Amy sicer rad, ko pa ga je odvedla v šolo, je bilo njegove ljubezni konec. To ji je tudi povedal. Vso pot do šole je povoril samo o tem. »Ne maram te«, je rekel, »sploh te ne maram več.«
»Jaz pa imam tebe rada.«
»Zakaj me pa potemtakem ženeš v šolo?«
Z Amy je šel že večkrat na tpehred, nekdo celo v park poslušat nedeljski promenačni koncert. Toda ta pot v šolo je bila nekaj čisto drugega.
»Zakaj?« je vprašal.
»Vaak otrok mora hoditi v šolo.«
»Ali si tudi ti hodila v šolo, Amy?«
»Ne.«
»Zakaj pa moram hoditi jaz?«
»Počakaj, ti bo že ugajalo v šoli.«
Tihno sta nadaljevala pot in Amy ga je držala za roko.
Gospodinja je kaj lahko razumela, da se takle fantič šole boji.

»Prepeval boš pesmi in se igral z drugimi otroki.«
»Jaz pa tega nočem.«
»Vsako popoldne pridem pote.«
»Jaz te pa ne maram.«
Bila je zelo nesrečna, da bo moral deček hoditi v šolo, vedela pa je tudi, da drugače ne gre. Solsko poslopje je napravilo nanjo in na dečka zelo slab vtis. Upirala se je čustvom in ko je šla potem z njim po stopnicah, je sama želela, da bi dečku ne bilo treba hoditi v šolo.
Hodniki, razredi in duh vsega poslopja so bili obema zoprni, in tudi upravitelj Barber jima ni bil prav nič všeč. Amy se je zdel naravnost ostuden.
»Kako je ime vašemu sinu?« je vprašal.
»To je sin dr. Louisa Davyja. Ime mu je Jim. Jaz sem samo Davyjeva gospodinja.«
»James?«
»Ne, ne James — Jim.«
»No, že prav, ali je to njegovo edino ime?«
»Da, saj je še premajhen za dve imeni, Jim Davy, to zadoštuje.«
»No, že prav, bomo pa poskusili z njim v prvem razredu. Če ne bo ustrejal, ga pošljemo v otroški vrtec.«
»Gospod Davy je izrecno rekel, da mora hoditi v prvi razred, ne pa v otroški vrtec.«
Gospodinja je dobro videla, kako sedi deček ves prestrašen

na svojem stolu, in skušala mu je pokazati, kako rada ga ima in kako zelo se ji smili. Lahko bi mu pač rekla kaj vzpodbujajočega, pa ni spravila iz sebe nobene besede. In ko je potem tako spodobno vstal in dovolil upravitelju Barberu, da ga je odvedel v njegov razred, je bila res ponosna nanj.
Učiteljica prvega razreda gospodična Binney je bila izmogačna stara škalka. Soba je bila polna dečkov in deklic. Šola je dišala tuje in žalostno. Sedel je za svojim pultom in pazljivo poslušal. Slišal je imena: Charles, Ernst, Alvin, Norman, Betty, Hannah, Juliet, Viola, Polly.
Naostril je ušesa in slišal, kako se je učiteljica zadržala: »Hannah Winter, kaj pa žvečiš?« In videl je, kako je Hannah Winter zardela. Takoj jo je vzljudil. »Žvečilni gumi«, je odgovorila Hannah. »Vrzi ga v papirni koš!«
Videl je, kako je deklica stopila pred razred, vzela gumi iz ust in ga vrgla v papirni koš. Potem pa je slišal, kako je gospodična Binney vprašala: »Ernst Gaskin, kaj pa žvečiš?« »Žvečilni gumi«, se je glasil odgovor.
Zdaj je vzljudil tudi Ernesta Gaskina. Srečala sta se na šolskem dvorišču in Ernst mu je povedal nekaj dostojno.
Po šoli je čakala Amy v veži. Bila je zelo presenečena, ko ga je videla tako vedrega in zdra-

vega, brez sledov kakršnekoli spremembe. Šola in vse, kar je bilo v zvezi z njo, jo je navdajalo s silnim strahom. Prijela ga je za roko in odšla z njim proti domu, nekoliko razdražena, vendar pa ponosna.
Jim: »Kaj sledi za devetindvajset?«
»Trideset.«
»Tvoj obraz je poten.« — To je bil pobral od Ernesta.
Njegov oče je med kosilom ves čas molčal.
»Kaj sledi za devetindvajset?«
»Trideset.«
»Tvoj obraz je poten.«
Drugo jutro je prosil očeta, naj mu da pet centov. »Čemu pa potrebuješ pet centov?«
»Za žvečilni gumi.«
Oče mu je dal pet centov in na poti v šolo si je Jim kupil pri Releyju zavitek spearminta. »Ali hočeš tudi ti enega?« je vprašal Amy. »Kaj bi mi ga hotel dati?« Jim je za hip napeto razmišljal, potlej pa je odgovoril: »Da.«
»Ali me imaš rad?« je vprašala gospodinja.
»Jaz te imam zelo rad. Ali imaš tudi ti mene rada?«
»Da. In kako gre v šoli?«
Tega Jim ni znal natančno povedati. Vedel je samo, da se je z žvečilnim gumijem imenitno zabaval. In Hannah Winter in Ernst Gaskin tudi.
»Ne vem.«
»Ali pojete?«
»Ne.«
»Ali se igrate?«

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »TRIGLAV«

Angleški film
»Obrni ključ potihov«
V glavnih vlogah: Yvonne Mitchell, Terence Morgan in Joan Collins.
Tednik. — Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »UNION«: Amer. barvni film: »V vrtincu«. Brez tednika. Predstavi ob 15 in 20.
KINO »KOMUNA«: Franc. film: »Plašilo za strah«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 30 in 20.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10-11 in od 14 dalje.
KINO »SLOGA«: Mehški film: »Maclovla«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 dopolne matineja istega filma. Prodaja vstopnic za matinejo od 9-10, za popoldanske predstave pa od 10-11 in od 15 dalje.
KINO »SOČA«: Avstr. film: »Dvorni svetnik Geiger«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10-11 in od 17 dalje.
LEJNI KINO JLA: Ameriški barvni film: »Afrška kraljica«. Tednik. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
KINO »LITOSTROJ«: Angl. barvni

film: »Vzpon na Everest«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
JESENICE: »RADIO«: Ameriški film: »Harriet Craig«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: Amer. barvni film: »Charleyeva tetka«. Predstava ob 20.
CELJE: »UNION«: Mehški film: »Rio Escondido«. Predstavi ob 18 in 20. — »DOM«: Angleški film: »Veseli Normani«. — Predstavi ob 18 in 20.
KRANJ: »SVOBODA«: Nemški barvni film: »Dežela smehljajev«. Predstavi ob 18 in 20. — LETNI KINO »PARTIZAN«: Ameriški film: »Srečanje s Frankensteinom«. Predstava ob 19. — »STORIC«: Danes predprodaja vstopnic za film: »V vrtincu« od 9-11 in od 16-17 pri bližajini.
PTUJ: Belgijski film: »Banket tihotapevcv«. Tednik.

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film

»Obrni ključ potihov«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

GLEDALIŠČA

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Sreda, 22. sept.: Zaprti.
Četrtek, 23. sept. ob 20: L. Cankar-dr. F. Smerdu: »Martin Kačur«. Abonma red Četrtek, Vstopnice so tudi v prodaji.
Sobota, 25. sept. ob 20: M. Mihelič: »Zlati oktobers«. Premiera. Izven. Kratna predstava.
Nedelja, 26. sept. ob 20: M. Mihelič: »Zlati oktobers«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 25. sept. ob 20.15: Streicher-Kosmač: »Kam iz zadreg«, veselo-igra v treh dejanjih z godbo in petjem. Izven.
Nedelja, 26. sept. ob 20.15: Streicher-Kosmač: »Kam iz zadreg«, veselo-igra v treh dejanjih z godbo in petjem.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Petek, 24. sept. ob 15: Finžgar-Mikeln: »Pod svobodnim soncem«. — Solski abonma.
Sobota, 25. sept. ob 20: Finžgar-Mikeln: »Pod svobodnim soncem«. — Abonma red Sobota (delavski) in izven.
Nedelja, 26. sept. ob 15.30: Finžgar-Mikeln: »Pod svobodnim soncem«. — Solski abonma in izven.
Torek, 27. sept. ob 20: Finžgar-Mikeln: »Pod svobodnim soncem«. — Abonma red Torek in izven.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Sreda, 22. sept. lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.
KINO
PARTIZAN: Angleški film: »Kruta morje«. —
UDARNIK: Jugosl. film: »Stojan Mukaška«. —
POBREŽJE: Ameriški film: »Vrni se, mala Šebec«. —
STUDENTI: Avstrijski film: »Srce lažno blje«.

Upravni odbor

SPLOŠNE BOLNIŠNICE V MURSKI SOBOTI

razpisuje službena mesta za:

- zdravnika specialista iz kirurgije,
- zdravnika specializanta iz kirurgije,
- zdravnika specialista iz ginekologije,
- zdravnika specialista iz fiziologije,
- zdravnika sekundarija,
- magistra farmacije,
- pet medicinskih sester,
- visoko kvalificiranega kuharja (-ico),
- kvalificiranega kuharja (-ico).

Plača po uredbi in dopolnilna po tarifnem pravilniku — do 10.000 dinarjev.
Prošnje je treba poslati do 1. oktobra 1954 na upravo Splošne bolnišnice — Murska Sobota.

RUDNIK GLOBOKO
potrebuje okrog 800—1000 metrov
industrijskih tračnic
9—12 kg 1 m
PONUDBE POSLJITE NA NASLOV: RUDNIK GLOBOKO

Sadno-likerski kombinat »Flores export-import«
Šempeter pri Gorici
sprejme
za svoj industrijski obrat v Ajdovščini
dva inženirja kemične stroke
s prakso v živilski industriji za analize, sestavo in nadzorstvo pri proizvodnji likerjev in sadnih izdelkov;
dva tehnika kemije
z dovršeno tehnično šolo in vsaj dve leti prakse. Plača in nastop službe po dogovoru.
Interesenti naj se zgledajo osebno ali pošljejo pismeno ponudbo z opisom dosedanjega službovanja in kratkim življenjepisom na upravo podjetja »Flores« do 30. septembra.

KUPIMO:
ekscetrične stiskalnice
10, 20, 30, 40 in 60-tonske,
frikcijske stiskalnice
25—50 ton,
pantograf za graviranje,
univerzalni rezkalni stroj,
strojne kovinske žage.
Naštete predmete kupimo nove, rabljene ali kot prenos osnovnih sredstev.
Pismene ponudbe pošljite na naslov:
RADIOINDUSTRIJA ZAGREB
Zagreb, Bukovačka cesta b. b., telefon 35-614.

»Ne, v šoli ne, pač pa na dvorišču.«
Na račun žvečilnega gumija se je res imenitno zabaval. In učiteljica je zdaj nahučila njegova: »Jim Davy, kaj pa žvečiš?«
»Ha, ha, ha, je pomislil in odgovoril: »Žvečilni gumi.« Odhite! je k papirnemu košu in spet nazaj na svoje mesto Hannah Winter in Ernst Gaskin sta to videla. To je bilo najlepše na vsej šoli. Bilo je čedalje boljše. Na šolskem dvorišču je zaklical: »Ernst Gaskin, kaj pa žvečiš?«
»Surovo slonovo meso. Kaj pa žvečiš ti, Jim?«
Jim je napel vse sile, da bi se hitro spomnil nečesa zelo bedastega, kar bi lahko žvečil, pa mu ni šnila v glavo nobena pametna misel.
»Žvečilni gumi!« je vzkliknil potem in Ernst Gaskin se je zasmel se glasneje, kakor se je zasmelaj Jim spričo Ernestovega »surovega slonovega mesa.«
Vseeno, kaj je odgovoril, bilo je smešno, da bi kar počel od smeha.
Ko so se vračali v razred, je srečal na hodniku Hannah Winter.
»Hannah Winters«, je zaklical. »Kaj pa žvečiš, za božjo voljo?«
Mala je bila v zadregi. Tudi ona mu je hotela odgovoriti nekaj zelo duhovitega, da bi mu dokazala, kako jo veseli, da jo je ogovoril in da se norčuje iz šole, pa sta medtem že stopila v razred in tako mu ni utegnila odgovoriti.
»Tutti frutti«, mu je pošepnila naglo. Jimu se je zdelo, da si najraje besede še svoj živi dan ni slišal, in ves dan mu ni šla več iz glave. »Tutti frutti«, je rekel Amy, ko sta se vračala domov.
Med večerjo je pripovedoval očetu, kaj vse je v šoli doživel. »Videl sem vrata, na vratih je bilo naslikano kolo, poleg pa gos z dolgim vratom! Kaj je to?«
»Ne vem, kaj pa?«
»Kolo vrat.«
Gospodinja je bila navdušena. »Tutti frutti.«
»Kaj je pa spet to?« je vprašal oče.
»Žvečilni gumi. To je vrsta Hannah Winterjeve.«
»Kdo je pa Hannah Winter?«
»V naš razred hodi.«
»Oh.«
Po večerji se je drsal po tleh in se igral s svojo rdeče-rumenomodro progasto vrtavko, ki je zmeraj tako lepo brenčala, če jo je zavrtel. Vse je dobro, je pomislil. Bilo je sicer še zmeraj nekoliko žalostno, toda zadeva z žvečilnim gumijem je bila smešna in Hannah Winter je bila res zelo ljubka. Spet se je spomnil surovega slonovega mesa in imenitno se je zabaval.
»Surovo slonovo meso«, je dejal očetu, sedečemu v naslonjaču z večernikom v roki. Oče je potem odložil časnik in prisedel k njemu na tla. Ko ju je osrednjino videla, kako sedita na tleh, so ju kjo ve zakaj solze zalile oči.

V Prekmurju se razvija napredno kmetijstvo

PREMAGOVANJE NARAVNIH SIL

Cez polovico Prekmurja se razteza ravan, ki pa ni povsod enaka, čeprav se zdi ravna kot vodna gladina. Širok pas ob Muri, ki ga imenujejo Dolinska, je bolj močvirnat. Med Dolinsko in gridevnato Goričko pa je Ravenska, kjer prevladujejo peščena in ilovnata polja, ki potrebujejo po leti več dežja. V teh krajih uspevajo vsi kmetijski pridelki. Zemlja je bolj skopna na Goričkem, kjer je pridelek nekoliko slabši. Zato pa so tu zelo ugodni pogoji za sadovnjake, v nekaterih krajih tudi za vinograde.

Kmetijski strokovnjaki pripravljajo uresničitev velikih načrtov, ki bodo odpravili ali vsaj močno zmanjšali razlike med Ravensko in Dolinsko. V dolinah med goričkimi hribi bodo naredili umetna jezera, ki bodo polnili dajala vodo za namakanje ravninskih krajev. Eno tako jezero že pripravljajo pri Dobrovniku, kjer so zajezili bukovniško dolino. V jezeru se bo ob dežev-

ju in pomladi, ko se bo talil sneg, nabirala voda iz sosednjih hribov. Takšno namakanje bo mnogo koristilo, saj je v Prekmurju poleti navadno bolj malo padavin.

Tudi dolinskim krajem bodo pomagali. Predvideli so več kanalov, ki bodo odvajali vodo iz močvirnatih krajev v Muro. Nekaj dalekosežni načrt pa celo predvideva kanale, ki naj bi služili v sušnih dneh za namakanje, ob deževju pa za odvajanje vode. V glavni kanal, ki naj bi bil speljan iz Mure nad Mursko Soboto, bi lahko spuščali vodo iz reke; iz tega kanala pa bi jo speljali po poljih.

Tega načrta ne bo mogoče uresničiti v nekaj letih, ker bodo predvidena dela stala okrog ene milijarde din. Važno pa je, da so manjša dela že pričeli. To so nekatere melioracije, velik razbremenilni kanal Lendava-Mura, obrambni nasip pred poplavami ob Muri in nekatera druga dela.

OD ŽITA DO SLADKORNE PESE

Včasih so v Prekmurju pridelovali le take kulture, ki so jih potrebovali za prehrano; za prodajo pa razna žita. Ker je Prekmurje gosto naseljeno in ima mnogo delovne sile, tako gospodarjenje ni bilo donosno. Ljudska oblast pa je takoj po osvoboditvi pomagala prekmurjskim kmetovalcem, da bi proizvodnjo preusmerili na donosnejše kulture. Delni uspeh je že dosežen — na prekmurjskih poljih pridelujejo vedno več industrijskih rastlin, predvsem oljcar. Tudi gozdarstvo s sladkorno peso se je dobro obnesel.

Nadaljnje pridelovanje sladkorne pese pa je odvisno od sladkorne tovarne, ki jo bo treba zgraditi nekje v bližini — kakor predvidevajo, v Ormožu. Kmetje preračunajo, da bi se jim sejal sladkorno peso. Vsi dvomi pa se bodo razpršili, ko se bodo prepričali, da jim 1 ha sladkorne pese vrže dvakrat do trikrat toliko dohodkov kot 1 ha pšenice. Podobno je bilo z drugimi industrijskimi kulturami, za katere je treba sicer več delovne sile, a dajejo mnogo večje dohodke.

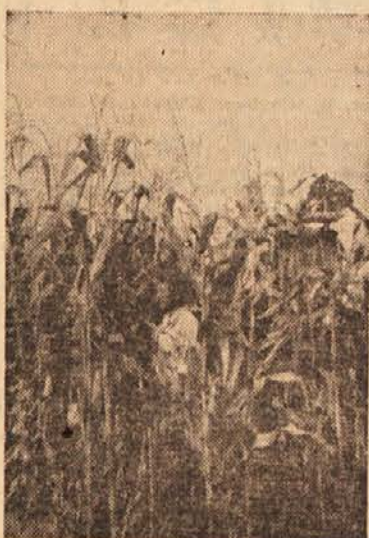
INDUSTRIJA NE BO ODPRAVILA KMETIJSKEGA ZNAČAJA PREKMURJA

Prekmurje nima surovin za veliko in težko industrijo. Industrija se je močno razvila le v Lendavi, kjer pridobivajo nafto.

Le-to je pospešilo tudi razvoj mesta in gospodarski napredek okoliških krajev. V glavnem mestu Prekmurja, v Murski Soboti, pa ni opaziti večjega razvoja industrije. Tudi v bodoče se bo izplačalo graditi le predelovalno industrijo kmetijskih pridelkov.

Naftna industrija in pridobivanje nafte, kar se bo verjetno še bolj razvilo, ne bo spremenilo kmetijskega značaja Prekmurja. Prekmurjska polja bodo še naprej obdelovali kmetje, pa četudi med vrtnalnimi stolpi in naftnimi vrelci. Spremenile pa se bodo kmetijske kulture in način obdelovanja polj. Namesto žita in koruze, ki ponekod še prevladujeta, bodo pridelovali vedno več industrijskih rastlin. S tako preusmeritvijo povečujejo svoje dohodek in omogočajo razvoj predelovalne industrije. Poljska dela bodo z leti tudi mehanizirali, saj uporabljajo vsako leto več strojev.

Hitrejšo mehanizacijo prekmurjskega kmetijstva pa ovira razdrobljenost gospodarstev in parcel. Tudi to bodo kmetje odpravljali, ko se bodo prepričali, da jim je le v škodo. Nekateri

Letos je tudi ravensko polje v Prekmurju dobilo dovolj dežja, zato je koruza še večja kot navadno — ponekod je zrastle nad dva metra in pol visoko

so to že ugotovili, zato brez dvoma ta čas ni več daleč. Kako, so se pred leti nekateri kmetje jezili, ko so jim na njih postavljali drogove za napeljavo elektrike! In sedaj... Sleherni kmet jo želi imeti in ga drogovi ne motijo nič več. Podobno bodo s časom izginiti tudi vsi drugi predsodki iz preteklosti, ki ovirajo napredek gospodarstva.

P. J.

Tudi na Goriškem bo letos TRGATEV POZNO

Ce bi bilo še lepo in sončno vreme, bi bil pridelek grozdja večji kot lani

Nova Gorica, 21. septembra. Slabo vreme je krivo, da je letošnja letina tudi na Goriškem komaj povprečna, v nekaterih kulturah pa zelo slaba. Fige, ki navadno obrodijo dvakrat do trikrat na leto so komaj pred dnevi dale prvi letošnji sad. Tudi jabolk in drugega sadja je malo, vtem ko so koruza, krompir in žito obrodili še kar dobro.

Za tukajšnje kraje je najbolj važno, kakšen je pridelek grozdja. To je tudi razumljivo, če upoštevamo, da se z vinogradništvom preživlja skoraj dve tretjini prebivalstva. Pridelovanje grozdja daje kmetom večje dohodke kot vse ostale kmetijske panoge skupaj.

KARŠNI SO IZGLEDI ZA LETOŠNJI VINSKI PRIDELEK

Navadno se na Goriškem začne trgatve okrog 20. septembra, letos pa se je precej zavlekla in se bo začela šele okrog petega oktobra. Grozdje po malem sicer že trgajo, toda le za trg in zobanje. Na dozorevanje grozdja je nadvse ugodno vplivalo lepo vreme zadnjih štiriinajstih dni. Če bo še naprej tako

toplo, pričakujejo povprečno letino, torej več vina kakor lani. Po nekaterih podatkih so ga lani pridelali okrog 800 vagonov, letos pa naj bi ga bilo približno 1000 vagonov.

Zlasti dober pridelek se obeta na gornjem Vipavskem, dober na nižnjem Vipavskem in prav dober v Brdih, v listih hkratih, kjer niso trpeli zaradi toče, ki je padala v spodnjih Brdih v začetku septembra. Vinarsko sadjarstva postaja iz Šempetra opravila na terenu kemično analizo vinske kisline in sladkorja, ki ju vsebuje letošnje grozdje. Omenjeni analizo izvajajo na šestih različnih področjih s specifičnimi talnimi, podnebni in vremenski pogoji. Sedaj delajo te analize enkrat tedensko v Vinodolu, Ložah, okoliici Nove Gorice na Humu ter v Vipolzah in Vilenjviku.

Dosedanja analiza grozdja malvazije je pokazala 12 do 13 odst. sladkorja, v vinogradu državnega posvetstva na Stari Gori pri Novi Gorici pa celo 17 odstotkov. Kljub temu pa čas trgatve še ni napočil. Ta teden bo postaja dvakrat analiziral grozdje, kmalu pa bodo šteli strokovnjaki sami na teren in na podlagi točne analize svetovali kmetom v vsakem vinorodnem kraju posebej, kdaj naj prično trgati.

Letošnje slabo vreme ter napad glivice foma in peronospre na vinograde pa opozarjajo pred prezgodnjo trgatvijo, ker grozdje še ni dozorelo. Pri dozorevanju je vsak sončni dan vreden milijone. Če namreč sončni žarki zvišajo množino sladkorja le za dve stopinji, tedaj bomo lahko bodočemu vinu pomagali v količini alkohola za več kot eno stopinjo navzgor.

V Franciji, Italiji, Španiji in drugih državah, kjer pridelujejo najboljša namizna vina začnejo trgati zelo pozno. Na ta način zmanjšajo množino pridelka v korist boljše kakovosti. Nekateri pridelovalci v teh deželah celo čakajo, da se grozdje na trti skoraj posuši. Razumljivo pa je to zelo tvegano in se pri nas, kjer mnogi kmetje žive skoraj izključno od vinogradov tudi ne izplača.

R. J.

BRICI IN TRGOVINA Z VINOM

V Brdih sedaj neposredno pridelujejo tarnajo, da imajo v kleteh še veliko starega vina, ki ne gre v denar. Res je, da bo napovedani zakon o trgovini z vinom precej izboljšal razmere na trgu in udaril po raznih spekulacijah, ki na račun kvalitativnih in celo umetnih vin služijo mastne dobičke. Toda Brici so tega, da lanskega pridelka niso mogli v celoti prodati, deloma krivi tudi sami. Lani, kmalu po trgatvi je bilo dovolj kupcev za mošt. Vendar so čakali, ker bi rajši prodali vino in tako prišli do večjih dohodkov. To je sicer razumljivo, toda v razmerah, ko nimajo v vseh Brdih niti ene dobre vinske kleti, povsem neopravičljivo. Vино se je skozi vse leto kisalo in kvarilo, sedaj ga pa ne morejo prodati.

M. D.

Gostilna na Rožniku zaprta

Gostilna na vrhu Rožnika je žel stara. Pred vojno je imela tudi ob delavnikih vsaj kak dan v tednu nekaj gostov, zdaj pa ves teden sameva, le ob nedeljah ima nekaj prometa, pa še to menda ne toliko, da bi se jo splačalo vzdrževati. Spada pač v vrsto naših gostinskih podjetij, ki se nikakor ne morejo dokopati do rentabilnosti. Ljubljancem za lepo mesto neposredne okolice svojega mesta nimajo pravega razumevanja. Ko bi imel Beograd ali Zagreb naš Rožnik ali Bellevue, bi vsak dan, zlasti pa ob večerih tam kar mrgolelo ljudi. Naši ljudje pa rajši posedajo po gostilnah in kavarnah v mestu, ker so pač tako navajeni. Čim tesnejši in čim bolj zakajen je lokal, tem več ima gostov, seveda če točijo v njem količkar dobro kapljico.

Gostilna na Rožniku je že več dni zaprta. Na vratih je prilepljen listek, ki ti pove, da za ta obrat način novega poslovanja še ni urejen. Čudno, da ni urejen prav za ta obrat, ko imamo v mestu in okolici mnogo gostinskih obratov, ki že dolgo redno obratujejo in ki torej že imajo

urejen način novega poslovanja. Sicer pa, kot rečeno, ta gostilna nima toliko prometa, da bi se kjer koli poznalo, da je zaprta.

Jesensko taborjenje obveznikov predvojaške vzgoje

V tednu od 12. do 19. septembra t. l. so imeli obvezniki predvojaške vzgoje iz 8 občin trboveljskega okraja jesensko taborjenje v prijaznem lovskiemu kraju v Izlakah pri Zagorju. Ze samo vzorno urejeno taborišče nad izlaskimi toplicami vzbujajo redno vojaško disciplino in vzornost obveznikov. Obvezniki so obeni v uniforme in če si jih opazoval pri vajah, si dobili vtis, da je to neke vrste vojaška formacija. Za ponk jim je bilo dodano njih 7 instruktorjev iz Trbovelj, Poljanika in Zagorja. Uspehi enotedenskega taborja so dobri. Zlasti so se izkazali letnik 1935, ki je dobil najboljšo oceno pri streljanju in iz vojaškega taborja 1936. Letnik 1937, ki je letos prvič na vajah, je tudi pokazal, da bo v naslednjih letih dosegel starejši letnik.

Razen tehničnih vaj in teoretične pouka v vojaški stroki, so mladinci imeli še razna predavanja o gospodarstvu. Posebno skrb so organizatorji posvetili politični in ideološki izobraževalni obveznikovi. Ves čas taborjenja ni bilo nobenih nesreč, nobenih obolenj, tudi na material so pazili, tako da ni bilo nobenih izgubljenega. Glede prehrane in higijene obveznikov ni kaj reči. Vse je lepo organizirano, zato je tudi marsikateremu mladincu čas prebiti potekel. V prostem času so se kopali v toplihkih toplih bazenih, tekmovali so v raznih športnih panogah. Predvojaška vzgoja je sodelovalna tudi pri sprejemu patrulje zasaškogarniškega odreda v Izlakah. I. H.

V spomin na dogodke pred enajstimi leti

Iz Lenarta so odhajali borci v Lackov odred na Kozjak in na Pohorje

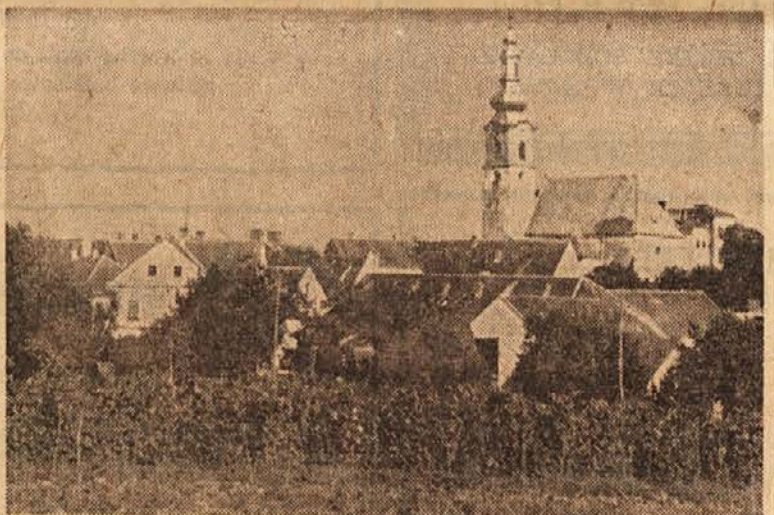
Tudi v središču Slovenskih goric, v Lenartu, kjer je bilo med narodnoosvobodilno borbo žarišče upora, bodo letos 6. oktobra, na obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte v tem kraju, imeli prvi občinski praznik. Na ta dan 1943. leta so se zbrali zavedni Lenarčani v hiši tovariša Jožeta Čeha. Tja so prišli Janez Muršak in Bogdan Devide, ki sta pozneje umrla v taborišču Dachau, Franc Marčič, ki je kasneje padel, ter še živca Jože Čeh in Rudi Rogelj ter nekaj drugih zavednih Lenarčanov.

Zaradi izdajstva je umrlo v taboriščih 12 Lenarčanov, 6 jih je padlo v partizanskih enotah. Lenart je bil glavna baza za zbiranje borcev in njih pošiljanje v Lackov odred na Kozjak in na Pohorje.

Začetki narodnoosvobodilnega gibanja segajo že v leto 1941, ko je tu netil prvi plamen upora narodni heroj Lacko iz ptujske okolice. Partizanske skupine so se zadnji čas pred osvoboditvijo

borile s četniki, ki so imeli svoj štab v okolici Malečnika. Ta skupina se je končno povezala z mariborskim »bundesfirerjem« Francom Steindlom. Po zaslugi udarnih skupin Lackovega odreda je bila ta skupina razbita.

Na lenarskem področju je deloval kot aktivist, po nalogu Pokrajinskega komiteja KPS, tov. Srečko Rojs-Niko, študent agronomije, ter Zalaznik-Leon. Rojs je spomladi 1945 padel, Zalaznik pa je nadaljeval svojo nalogo do osvoboditve. V Žerjavcih, blizu Lenarta, so gestapovci v začetku

Lenart, središče Slovenskih goric

1944. leta ubili tri partizane: Konrada Škrofiča, Leopolda Bana in Antona Zemljica. Partizani so čakali na zvezo, pa jih je nekdo izdal in so jih gestapovci speče pobili v neki viničarji.

Vseh teh in podobnih dogodkov se bodo Lenarčani spominjali ob letošnjem občinskem prazniku.

Novo ceste ob naši severni meji

Iz proračunskih sredstev OLO Maribor-okolica so letos pričeli graditi cesto Velka-Sladki vrh ter Sladki vrh—Vranji vrh. Cesti bosta velikega gospodarskega pomena za oba obmejna kraja. — Tamkajšnja Tovarna papirja in lepenke je dala zanj precej denarja. Istočasno pa je v teku tudi gradnja ceste Zice—Zgornja Ročica, ki jo nameravajo izročiti prometu ob letošnjem prazniku republike.

R.

BRALCINA M P I S E J O

ZAKAJ PEKARNE V MARIBORU NE POCENIJO KRUHA?

Pred osmimi dnevi je Mestni ljudski odbor Maribor na svoji seji določil ceno moki in kruha za vse mesto. Kruh iz enolne in ržene moka je pocenil na 36 din za kilogram, polbel kruh pa na 46 din. To je bilo objavljeno tudi v časopisih. Vzlic temu pa nekateri prodajalci prodajajo kruh še vedno po prejšnjih višjih, začasnih cenah. Zakaj tako dolgo odlašajo s pocenitvijo, ko pa so ob podražitvi za 2 din pri kilogramu, tako hitro dvignili ceno? Čeprav so

se pekarne potegovala, naj bi MLO določil tako visoke cene za kruh, da bi močnej presegle dobiček, ki so ga imele v prvi polovici letošnjega leta, bi odlok MLO morale upoštevati. Saj je komisija MLO dobro proučila in s številskimi dokazila, da ta cena zadošča za normalno poslovanje pekarn. Zanima nas, zakaj v Mariboru prodajajo kruh dražje, kot je določil Mestni ljudski odbor in kako dolgo ga bodo prodajali po sedanji začasni, višji ceni.

Potrošniki

Prekmurjski kmetovalci pridelujejo vedno več sončnic, čeprav ponekod le med krompirjem in ob robu koruze

Prebivalci pričakujejo, da bodo prejeli pravično kazen

V kratkem bo pred Okrožnim sodiščem v Mariboru razprava proti 15 obtoženim iz Drvanje v Slov. goricah, ki so zakrivali razna kazniv dejanja: izrabljali so službeni položaj, ponarejali listino, si prisvajali denar in razne predmete na službenih mestih. Kot glavna krivca obtožujejo upravnika zdruge Drvanja Janeza Elbla in predsednika Martina Križana, ki je bil ikratni upravnik podjetja »Remont« in parne žage. Obtoženi so tudi skoraj vsi uslužbeni podjetij »Remont«, parne žage in KZ Drvanja. Škoda zaradi njihovega nepoštenega delovanja presega dva milijona dinarjev. Prebivalci pričakujejo, da bodo vsi prejeli zasluženo kazo.

LETO BREZ GOB

nam bo povzročilo tudi znatno gospodarsko škodo

Letošnje leto je gobarjem temeljito prekrizalo račune. Po vojni so imeli v splošnem dobro »žetev«. Dve leti sta bili glede gob izredno rododarni. Čele kosa in koše so nosili na trg in v gostinska podjetja lepih, trdih jurčkov ne le poklicni gobarji, ampak tudi mnogi ljudje, ki se z nabiranjem gob sicer ne ukvarjajo. In trud jim je bil obilno plačan. Gobe so bile sicer poceni, ker jih je bilo na kupe,

Drobne iz Trbovelj

Pred nedavnim so pričeli po kratkem premoru spet delati na treh odsekih trboveljske glavne ceste. Posebno razveseljuje je, da so letos končno le začeli razširjati tudi cesto, ki drži pod železniško progo pri trboveljski postaji. Za precejšen promet, ki gre tu skozi, je bila vsakekor preozka. Dela na tem odseku gredo že h koncu. Letos bo končana tudi cesta, ki drži skozi trg proti OLO. Pred dnevi so pričeli razširjati tudi Koldovorsko cesto.

Za otvoritev gledališke sezone v Trbovljah je pevsko društvo »Slavček«, ki deluje v DPD Svoboda-center, pred kratkim uprizorilo spevoigr »Pri belem konjičku«.

Planinsko društvo »Kuma« v Trbovljah že več mesecev seznanja Trboveljčane z lepota naših gor tako, da redno razstavlja v svojem reklamnem oknu na Trgu revolucije slike naših planin.

Tudi na to bo treba misliti

Odkar imajo Trbovlja olepševalno društvo, se je zunanja podoba mesta v marsičem spremenila. Razen topu urejenega parka pred poslopjem OLO je v mestu, vzdolž glavne ceste, veliko lepotečnih nasadov, itd. Vnanje lice mesta pa še vedno kvarijo nekatera poslopja. Za primer naj navedemo to pot samo hlev, ki stoji blizu MLO ob glavni tlakovani cesti.